IX. évfolyam. 198. szám. Szerda, 1875. november 24.

Előfizetési díj: Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egy évre . . . . 20.—
Félévre . . . . 10.—
Negyedévre . . . 5.—
Egy hóra . . . 1.80
Egy szám 8 krajczár.
Hirdetési díj: 9 hasábos petitsor egyszeri hirdetése 12 kr. többször 10 kr.
Bélyegdij minden irdetésért külön 30 kr.
Nyilttér: Öt hasábos 30 krajczár.

Egyetértés és Magyar Ujság

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Szerkesztői Iroda: Budapesten IV. megyeháztér 9. sz. hova a lap szellemi részét illető minden közlemény küldendő. — A küldemények csak bérmentesen fogadtatnak el. Kéziratok csak rendkivüli esetben küldetnek vissza.

Kiadó-Hivatal: Budapest, IV., Megyeháztér 9. sz. *Vodiáner F.* nyomdájában

Előfizetési feltételek
az
„EGYETÉRTÉS és MAGYAR UJSÁG"-ra.

Évnegyedre	5 frt. — kr.
Félévre	10 frt. — kr.
Egy hóra	1 frt. 80 kr.

Az előfizetési pénzek s utalványok az „**Egyetértés és Magyar Ujság**" kiadóhivatalának Vodianer nyomda, megyeháztér 9. szám alatt küldendők.

A békebiróságok ügyében. *)

Saját hosszas egyéni tapasztalatainkból meggyőződést szerezve arról, hogy azon perlekedési viszketeg, mely a magyar nép jellemébe mint ragályos betegség szivódott be, annak minden, de különösen szegényebb osztályainál az anyagi romlást, a legnagyobb mértékben idézi elő; — de meggyőződve arról is, hogy egyéb, itt nem emlitendő tényezőkön kivül mindenek fölött czélszerütlen perlekedési rendünk az, mely a legcsekélyebb jogigények valóságos vagy alappal sem biró apróbb összeütközések s krajczáros követelések érvényesitésénél is ügyvédi közbenjárásra s hoszszas per utjára kényszeriti az ügyes bajos feleket, mi által a feleknek megnyert igazságuk is tizszeres költségbe kerül, mig elvesztett ügyök ugyan annyiszor megbirságoltatik; ehez hozzá járul még, hogy az első biróságokhoz beadott ügydarabok elintézetlenül halmazokká nőnek, nehézkessé s költségesebbé téve az igazságszolgáltatást, s döczögőssé téve annak gépezetét, csak ujabb és ujabb orvosolatlan panaszokra adnak alkalmat.

Ezekből kiindulva elhatároztuk fölemelni szavunkat a b é k e b i r ó i i n t é z m é n y mielőbbi behozatala iránt.

Mert a békebiróságokat találjuk mi egyedül hivatottaknak arra, hogy a felhozott abnormis állapotokon segitsenek, mivel azok szerkezetök és természetöknél fogva épen az által válnak a népre áldásosakká és becsessekké, hogy közbenjáró, békéltető munkásságukkal a perlekedési kedvet első fellobbanásuknál fojtják el, — a pereket alapjukban szüntetik meg, — a közvetlen érintkezés és erkölcsi rugók érintése által a még nem nagyobb differentiákat kiegyenlitik s ingyen szolgálataikkal a legnélkülözhetőbb kiadásoktól mentik meg a feleket.

Örömmel láttuk tehát, hogy az igazságügyi miniszterium a közigazgatási hiányok reformját napirendre tüzve, az ugynevezett, „bagatell" ügyek kezelése alól a rendes biróságokat fölmentendő, azoknak közvetlenebb, gyorsabb megoldására a békebirói intézményt itéletbe léptetni szándékozik.

Örömmel tapasztaltuk azt is, hogy azon értekezlet tagjai közül, melyet a miniszter ur a bagatell ügyek kérdésének megvitatására hivott egybe, többen szintén a békebiróságok behozatala mellett nyilatkoztak.

Azonban másrészről annyi kétely és ellenvetés hozatott fel ez irányban, miszerint aggodalmaink merültek fel, nem fogják-e ezek a miniszteriumot annak elejtésére birni.

Mi azonban bizva a tények elvitázhatlanságában, erősen hisszünk, hogy nem, s ujabban is fölemeljük a legönzetlenebb jóakarat által sugalt szavunkat annak érdekében.

Azonban nézzük, melyek leginkább azon okok, mik a békebiróság keresztül vitelének utjába akadályul hozatnak fel?

1-ör. Leggyakrabban az, hogy még éretlenek vagyunk ez intézmény valósitására; — hogy az egyes községekben nem fognak elegendő számmal találtatni oly egyének, kik a békebirói tiszt viselésére a kellő megbizhatóságot, értelmiséget és áldozatkézséget egyesitsék magukban.

2-or. Hogy nagy nehézséggel járna, azt a jelenlegi igazságszolgáltatási és közigazgatási rendszerbe beilleszteni, s annak hatáskörét s érintkezéseit a meglévő hatóságokkal megállapitani s átalában az alkalmazás terjedelmének mérvét meghatározni.

Mindezen okok fontosak ugyan és látszólag legyőzhetlenek, de valójában bizonyára elhárithatók.

Igy ami az ellenvetést illeti, mi azt hiszszük, nagyon pessimisticus nézet az, mely a magyar nemzet értelmi előhaladottságát oly nagyon alacsony fokra emeli, hogy annak kebelében a békebiróságok megszülemlését lehetőnek nem tartja.

Akkor, midőn számos európai államban a békebiróságok régóta a legnagyobb sikerrel müködnek, s az utolsó kis faluban is folytatják üdvös müködésüket: bizonyára hazánk is megérett arra, hogy itt ez üdvös intézményt, ha nem is egyszerre a legszélesebb terjedelemben valósitani, de legalább kezdeményezni lehessen, — sőt mi azon meggyőződést vagyunk bátrak kifejezni, hogy épen az ilyen, az állampolgárok értelmiségét igénybe vevő intézmények szolgálnak a legjobb s leggyakorlatibb iskolául az értelmiség fejlesztésére.

De alapjában véve, a békebirói tiszt nem is tételez föl valami széles és mély törvénytudományt, nem a perlekedési eshetőségek ezer szálu szövevényességét, nem a formáknak számtalan merev és aprólékos szabályait; — de inkább a jog, igazság, méltányosság megitélésére szükséges természetes józan eszet, becsületességet, jóindulatot s ama békitő, közvetitő tulajdonokat, melyek a vitás feleknek lelkületére hatnak, őket békülékenyekké teszik, s igényeiket ama normális egyszerüségre vezetik vissza, mely az emberek érintkezései közben felmerülhető számtalan surlódást kiegyenliti a mindennapi életben, mielőtt azok a jogsérelem elégtételt kereső alakját vennék fel.

A mi a kezdet nehézségeit illeti — mert tagadhatlan, hogy minden kezdet nehéz — épen arra lesznek hivatva azon létező s állandó hivatalkörök, melyek mint csomópontok körül kell megerősödnie a fiatal intézménynek, hogy annak támogatást nyujtsanak, segélyére legyenek.

Hogy mely hivatalkörök legyenek azok, melyekkel összeköttetésbe kell hozatnia? e kérdés mindenesetre nem könnyen intézhető el, de nem is képez oly akadályt, melyen az egész tervnek hajótörést kelljen szenvednie.

Mi azt hiszszük, hogy a békebirói intézmény természeténél fogva a szolgabiróságokkal és községi biróságokkal áll legközelebb rokonságban.

A mi a keresztülvitel kiterjedési mérvét illeti, hol a bagatell ügyekre átalában kiterjeszkedő reform egész körzete figyelembe veendő, a mennyiben kétségtelen, hogy a kis községek legnagyobb része még nincs minősitve a békebiróságok behozatalára, ezeknek kisebb, bizonyos meghatározott összegig terjedő peres ügyeire nézve a kötelező községi biráskodás behozandó, mig a nagy községek és városokban, hol a perlekedési mánia főfészke rejlik, aránylag nagyobb összegü ügyek elintézésére a b é k e b i r ó s á g o k á l l i t t a t n á n a k f e l.

Felebbezés ugy amott, mint itten csak birtokon kivül engedtetnék meg.

Maga a keresztülvitel legközvetlenebb módja talán az lehetne, hogy a törvényhatóságok, illetőleg a járásszolgabiróságok hivatnának fel, miszerint területükön, hol arra alkalmas egyének vannak, egyetértve az illető községek lakosságával, léptessék életbe a békebiróságokat.

Ezeket óhajtottuk a béke biróság mellett, — saját létező viszonyainkat tartva szem előtt — felhozni.

*) A fönebbi közleményt a következő sorok kiséretében vettük:

S.-A.-Ujhely, nov. 22.

A b a g a t e l-ügyek kérdésének megoldása, s ezzel egyidejüleg az igazságszoltatás kisebb perek keritésére hivatott közegeinek reformja napirendre került. Minden ide vonatkozó tervek között kétségkivül a b é k e b i r ó i intézmény képezi egyikét a legfontosabbaknak.

A sajtó nyilatkozott már egyszer-másszor annak érdekében, egyes szakemberek szavát is volt alkalma meghallani a miniszteriumnak törvényjavaslatai elkészitése előtt, s ha van még valami kivánatos e sok oldalról megvilágitandó ügyben — ugy felette kivánatos az, hogy meghallgattassanak még az érdekelt közönségnek a partikularis helyi viszonyok szempontjából emelt nyilatkozatai is, mint melyek biztos adat mennyiségeket hordanak össze a kérdés eldöntéséhez.

Ez lebegett szemeink előtt midőn az érintett törvényjavaslatok előkészitésének utolsó órájában ide m e l l é k e l t felszólalásunkat a nyilvánosságra hozni elhatároztuk. — B. A. 123 h e l y b e l i b i r t o k o s p o l g á r n e v é b e n.

A függetlenségi kör ma november 24-én d. u. 4 órakor értekezletet tart.

A k é p v i s e l ő h á z k ö z i g a z g. b i z o t t s á g a mai ülésében a tjavaslat III. részét, mely a bizottságnak, mint fölebbviteli hatóságnak teendőiről szól, vette tárgyalás alá. A 59—64. §§. változtatás nélkül hagyattak. Következik a közigazgatás viszonyáról az államkormányhoz és a thatósághoz szóló III. fejezet. Az államkormányhoz való viszonyt illető 65. §. némi megjegyzés után elfogadtatik; szintugy elfogadtatnak a 66—71 §§., nem különben elfogadtatnak a bizottságnak a thatósághoz való viszonyáról szóló (II. rész) 72—75 §§-ai. A 76. §., melynek értelmében a bizottság elvetheti a thatóság oly rendeletét, melyet törvénytelennek vél, ha a közgyüléshez és a miniszterhez ez iránt jelentést tett, elfogadtatik azon hozzátétellel, hogy csak a végrehajtás végett a bizottsághoz utasitott ügyekre nézve terjed ki a §. intézkedése.

A 77—82 §§. együttesen tárgyaltattak. Ellenzéssel találkozik azon pont, mely szerint a bizottsági tag kimaradásáért (20 ft) birságot fizet. Hoszszas beható tárgyalás után a birság fizetése mellőztetik, de az indokolatlanul kimaradó a közgyülésnek bejelentetik, a félévig kimaradó, vagy indokoltan egy évig nem jelenő lemondottnak tekintetik, s a jövő választásból kizáratik. A 83. §. némi vita után elfogadtatik, a 84. és 86. kimarad a 85 elfogadtatik. A vegyes intézkedésekről szóló V. fejezet elfogadtatik a kis városok érdekében történt felszólalás után. — Ezzel a tjavaslat befejeztetvén, a közelebbi ülésen az ujonnan szerkesztendő §§-ok szerkezete fog megállapittatni.

A z e r d é l y i k é p v i s e l ő k ma délután 5 órakor a **Romániával kötendő keresk. szerződés** tárgyában igen látogatott értekezletet tartottak, melyen majd minden királyhágóntuli képviselő részt vett. A tárgyalás igen élénken folyt s a jelenlevők tulnyomó nagy többsége oda nyilatkozott, hogy ezen szerződés n e m c s a k s p e c i a l i t e r E r d é l y r e, hanem M a g y a r o r s z á g r a n é z v e i s k á r o s. Miután azonban a szerződés elfogadását a kormánypárt elhatározta, az értekezlet a tárgyban határozatot nem hozott, annál is inkább, mert a szerződés már a holnapi napra osztály tárgyalásra tüzetvén ki, alig lehet kilátás, hogy ily lépés sikerrel birjon. Inditvány merült fel arra nézve is, hogy az értekezlet tagjai az osztályokban oda hassanak, hogy ezen szerződés tárgyalása elhalasztassék.

T e r é z v á r o s i v á l a s z t á s i m o z g a l o m. A Terézvárosban vasárnap délután, tekintélyes számu választó polgárok gyülést tartván, miután a szabadelvü párt jelöltjeivel S c h w a r c z és I v á n k a, megelégedve nincsenek, maguk részéről a függetlenségi párt hivét S z e d e r k é n y i Nándort jelölték ki, s erről az Egerben levő jelöltet távirati uton értesitették, s felhivták választói körében megjelenni. S z e d e r k é n y i hétfőn este megérkezett, s rögtön egy küldöttség által fogadtatva, megjelent a Kétszerecsen-utczában a Doblerféle ház nagy termében nagyszámmal együtt levő polgárok körében, s örömét fejezé ki a felett, hogy e tekintélyes városrész polgárai között vannak a kik hangot óhajtanak adni az általa vallott elveknek, s a megtisztelő meghivást csak is ennek tekinti. — A nagyszámmal együtt levő polgárok által azonban kedden este programmja előadására sürgettetett zajos éljenzések között. — Ma este hét órakor ismét tekintélyes küldöttség érkezett hozzá, hogy a fenjelölt teremben több száz polgár várakozik reá, s kérik a megjelenésre. S z e d e r k é n y i e felhivás folytán megjelent, s a zsufolásig telt teremben, hol több száz ember volt jelen, mintegy óráig tartó beszédben fejtegette a helyzetet kisérve a meg-megujuló hosszas éljenzések által. Ismételten kifejezte, hogy e mozgalomban nem óhajt egyebet tekinteni, mint azt, hogy az ország legnagyobb választó kerületében, a helyzettel nincsenek megelégedve, s ha ennek a választás utján most érvényt nem szerezhetnek, csak az idő rövidsége az oka, miután pár nap alatt már alig lehetnek képesek ugy szervezkedni, hogy a párttusába tekintélyes számmal jelenjenek meg. Beszéde végén arra kérte a polgárokat, hogy csoportosuljanak olyan jelölt körül, ki hazánk életkérdéseire nézve, az önálló vámterület s bankügyre nézve, határozott nyilatkozatot tesz, s kérte személyét felmenteni.

A jelenlevők hosszas éljenzések között jelentették ki, hogy S z e d e r k é n y i jelöltségét óhajtják fentartani s végleges megállapodás végett szerdán este 7 órára ismét összejövetel tüzetett ki.

„Fátyolt a multra."

„Fátyolt a multra", ez mondatott 1867-ben és azóta folytonosan. Sajnos, de való, hogy 1849-től 67-ig az önkényuralom, 1867-től pedig mai napig az alkotmányos kormány politikája nem más, mint a hibák és botlásoknak tárháza. Magyarország 1867-től fogva sok tekintetben nem haladt, de maradt, nem gyarapodott, de elszegényedett. 1867-től fogva a mai napig üzött politika minden terén rendszeretlenség uralkodott. Mentünk, de nem tudtuk hova, tévelyegtünk hasonlóan az utashoz, ki, hogy vándorlása közben véletlenül vele összejött pajtásával tarthasson, betért minden faluba nehány forint kölcsönt felvenni és mire hazatért, a kölcsönök elfogytak, néhány nap mulva fizetnie kellett, már most hogy fizethessen, ismét egyiktől a másikhoz ment kölcsönért, és e rendszert addig üzte, miglen oda jutott, hogy már most vagyonának egy részét elárverezik, a megmaradt részből pedig csak igen nehezen fog tudni élni.

És mióta e helyzetbe jutott, mindig azzal vigasztalja magát és iparkodik megnyugtatni családját, hogy erről nem kell beszélni, ez megtörtént, ezen segiteni nem lehet, „fátolyt a multra." Csak, hogy az a baj, hogy bár mennyire fátyolozzunk is a multat, ez a szegénységet el nem fedi, a szükségeket nem fedezi.

Ha a kormánypárt 1867-től fogva soha sem segitett volna a kormány terveit fátyolozni, hanem elősegitette volna azt ott, a hol az országra hasznos és üdvösnek látta, fellebentette volna a fátyolt ott, a hol a tervből eredő kár előre látható vala, akkor nem volna mai nap 232 millió frt kiadásunk, nem volna 23 millió deficzitünk, és oly óriási nagyságu adósságunk, mely minden jövedelmeinket fölemészti, mely földmivelésünk, iparunkra ólomsulylyal nehezedik, mely mind anyagi mind szellemi gyarapodásunkat lehetetlenné teszi.

Hallom, erre ismét azt mondják a „szabadelvü párt" kolomposai, bár mennyit irunk is, arról, a mi megtörtént, bármily sok hibát és bünt fedezünk fel is a mult politikájában, bár mennyire becsméreljük is az egymást követő kormányok pazar gazdálkodásait: ezzel segitve nincs. Ez tökéletesen igaz; de az ember a multból tanul, a mult intő példa gyanánt áll előttünk, és ha a történelemnek nem volna az a haszna, hogy az emberek erkölcseire javitó befolyást gyakorol, ha gyakran nem mutatná meg azon utat, melyet követnünk kell, nem az volna lapjaira vésve, hogy azon nép, mely önmagáról megfeledkezik, hibáit takarja anélkül, hogy javulna, — elpusztul; akkor a történelem elvesztené értékét, mert nem volna czélja.

Igen is szükség van arra, hogy a közelmultra figyelmeztessük a kormányt, annál is inkább, mert a „honmentő" politikusok nem látszanak megmenteni akarni a hazát. — A költségvetés részletes tárgyalásánál eddig követett eljárásuk csak azt bizonyitja, hogy a mily akadékoskodók voltak az altalános tárgyalás alkalmával, oly készséggel minden levonás nélkül szavazzák meg most az egyik tételt a másik után, mintha restek volnának gondolkodni, mintha félnének a számitástól, mintha a nemzet csak azért küldötte volna őket a képviselőházba: hogy ne gondolkodjanak, ne számitsanak, csak szavazzanak.

Pedig ha csak egy kevéssé is gondolkodnának, behatóbban vizsgálnák a nemzet adózóira nézve e szomoru képet, mely ekkép szól:

a királyi udvartartás költségei . .	4.650,000
közösügyi költségek (a delegátió által megszavazva)	32,607,433
nyugdijak	3.775,904
Horvátország beligazgatására . . .	5.128,600
osztrák államadóssági járulék . . .	30.515,228
földtehermentesités	16.460,561
vasuti kölcsön (1867. XIII.) . . .	4.911,715
gömöri kölcs. (1871. XXXVII.) . .	404,814
sorsjegykölcsön (1870. X.)	1.459,629
30 milliós kölcs. (1871. XLVI.) . .	1.999,067
54 mill. kölcs. (1872. XXXII.) . . .	3.673,036
76½ m. kölcs. (1873. XXXIII.) . .	4.832,315
76½ mill. kölcs. (1874. XIV.) . . .	4.832,315
közös lebegő adósság kezelése . . .	399,600
kamatbiztositás	15.000,000
tervezett kölcsön költségei . . .	2.000,000
összesen	132.650,217

lehetetlenség volna meg nem győződniök arról, hogy ez a rendszer oda vezet, hogy a nyolcz nehéz viszontagságos év a kilenczedikkel tetőztetik, és ezen a „honmentő" politikusok által követett pénzügyi politika ismét előbbre viszi az országot egy lépéssel a bukáshoz, az 1876-dik évről ismét el lesz mondható, hogy csak pazaroltatott.

Vagy nem látja-e a kormány, hogy a fenemlitett kiadások 132.650,217 frtot emésztenek meg, a nélkül, hogy gondoskodva volna a kabineti iroda, országgyülés, Fiume, államszámvevőszék, miniszter elnökség, király melletti, horvát, belügy, pénzügy, közmunka- és közlekedés, földmivelési, vallás- és közoktatásügyi, igazság és honvédelmi miniszteriumok kiadásairól.

Tehát jövedelmeink legnagyobb részét ezen költségek nyelik el, melyek 132.650,217 frtra rugnak, és ekkor Magyarországban bent, még csak egy irnok fizetése sincs fedezve. — Nincsenek fedezve a rendkivüli kiadások.

Vajjon nem intőjel-e ez a kormány és pártjára nézve, hogy takarékosabb és becsületesebb pénzügyi politikát kell követni?

Ha a kormány és pártja, nem követ más pénzügyi politikát, ha nem fogadja el azon megtakaritásokat, melyeket az ellenzék javasol, ugy ismét oda jutunk, az lesz politikájának eredménye és jelszava: „fátyolt a multra", csakhogy ez a politika már rég üzetik és a nemzetnek millióiba és millióiba kerül. Gondolja meg a kormány és pártja, mily óriási felelősséget von magára. Eszméljen, eddigi elhamarkodásait és hibáit tegye jóvá az ezen tul eszközlendő megtakaritásokkal, és iparkodjék oly pénzügyi politikát követni, — hogy az 1876-dik évi költségvetést ne kellessék elfátyolozni.

K.

A képv. ház első biráló bizottsága tegnap V o j n i c s Jakab képviselő választási ügyét tárgyalván nevezettet egyhangulag igazoltnak jelentette ki s az ügyvédek költségein kivül 240 frtot itélt levonandónak a vizsgálat alkalmával felmerült költségek fejében a panaszló fél által letéteményezett ezer forintból.

A z o s z t r á k v é d v á m o s o k közp. agitationalis bizottsága megkezdette az iparos gyülések összehivását s f. hó 21-én R e i c h e n b e r g b e n hivott ilyet össze, melyre rendkivül nagyszámmal jelentek meg az iparosok, kik hosszabb tanácskozás után egy resolutiót fogadtak el, melynek értelmében az osztrák ipar védelmére következő programmot ajánlják a kormánynak és törvényhozásnak: „A fennálló vám és kereskedési szerződések a lejáratkor felmondandók. Ott, a hol és a mennyiben az osztrák érdekek követelik, uj kereskedelmi és hajózási szerződések kötendők; azon vámtételeket, melyeket az osztrák ipar védelme megkiván, alkotmányos uton mint minimalis tarifát kell legkevesebb tiz évre megállapitani." A tárgyalás igen élénken folyt; több szónok Magyarországra reflectált. Igy P e e z kiemelte, hogy „meg kell mutatni a magyaroknak, miszerint ezen kérdésben 'mienk a döntő szó. E határozati javaslatot a gyülés egyhangulag fogadta el.

Országgyülés.

A képviselőház ülése november 23-án.

E l n ö k: Ghyczy Kálmán. — J e g y z ő k: Orbán Balázs, Molnár Aladár, Beöthy Algernon. — A k o r m á n y részéről jelen vannak: Tisza Kálmán, Wenckheim Béla, Trefort Ágoston, Perczel Béla, Szende Béla.

Az ülés 10 órakor megnyittatván a mult ülés jkönyve hitelesittetik.

Elnök bemutatja a küküllőmegyei g a z d a s á g i e g y l e t kérvényét, a mezőgazdaság szellemi és anyagi fejlesztése érdekében, továbbá Unghmegye összes körjegyzőinek kérvényét, a körjegyzőknek az állam pénztárából való fizetése, — végre Pécsváros 117 polgáranak kérvényét, az önálló vámterület s az osztráktól teljesen független nemzeti bank létesitésének érdekében.

D é k á n i G u s z t á v a magyar hivatalnokok hitel- és biztositó intézet jelenlegi elnöke Redlich Adolf által több rendbeli ocsmány és hazugsággal telt ujság czikkben becsületében levén megtámadva, sőt a pesti fenyitő törvényszék előtt csalási részvétel miatt vádolva, kéri a házat, miszerint a pesti fenyitő törvényszéknek leendő kiadatását határozza el. — A mentelmi bizottsághoz utasittatik.

Elnök holnap d. u. 5 órára összehivja az osztályokat a nemzetközi távirda egyezményről, a hávai szigetekkel kötött kereskedelmi szerződésről, a spanyol királysággal kötött pótegyezményről; a romániai fejedelemséggel kötött kereskedelmi szerződésről, és a méter-mértékről és a gyári kereskedelmi védjegyek kölcsönös ótalmazásáról szóló törvényjavaslatok tárgyalása végett.

N a p i r e n d e n van a **rendelkezési alap** folytatólagos tárgyalása.

Zay Adolf azt hiszi, hogy egy valóban szabadelvü és igazán erős, szilárd kormánynak nem kell rendelkezési alap, hanem a közigazgatás és jogszolgáltatás alkotmányos eszközeivel beérné a nép kielégitésére; ebből következik tehát, hogy a rendelkezési alap elméletileg az alkotmányos budget jog szempontjából merőben alkotmány ellenes és a kormányzat müködését vévén tekintetbe egészen felesleges. E szerint Kapp Gusztáv módositványa mellett szavaz.

Helfy Ignácz: T. képviselőház! Néhány rövid megjegyzést kivánok e rovatra tenni. Azon elméletek közül, melyek a rendelkezési alap természetére nézve a tegnapi napon fölmerültek, én a legcorrectebbnek tartom azt, melynek a miniszterelnök ur adott kifejezést. Bizalmi kérdésnek tekintik ez minden alkotmányos országban és mert ez igy van, ezzel indokolhatom szavazatomat. Nem lévén bizalmam a kormány iránt, ezen összeget, mely a bizalmon alapul, nem szavazhatom meg. Többen megtámadták azon indokolást, melylyel a külön vélemény szavazatát támogatja. S itt első sorban megjegyzem Tomcsányi László t. képviselőtársamnak, hogy igaza van abban, hogy Simonyi Ernő t. képviselőtársam a pénzügyi bizottságban csak 10% levonást hozott javaslatba és itt mégis az egészet törölni kivánja. Mondom, igaza van ebben, de figyelmeztetem arra, hogy ne méltóztassék összetéveszteni a két testület különböző természetét. A bizottsági tárgyalásoknak feladata, már természetöknél fogva, a kölcsönös capacitálás, mert különben a bizottsági tárgyalásoknak czéljuk nem lenne. Ott nem átalános politikai elvekkel, hanem számokkal és tényekkel kivánjuk egymást capacitálni. A nyilvános ülésen azonban, hol már a pártok meghatározott álláspontot foglalnak egymással szemben, ott a közvéleményre appellálunk, ott nincs már helye semmiféle transactiónak, mit ott el nem értünk, előadjuk itt és előadjuk óhajtásunk teljes mértéke szerint.

Hogy miért hoztuk fel a különvéleményben a bizalmi kérdés helyett azt az érvet, hogy a rendelkezési alapot alkotmányos szempontból nem találjuk helyesnek? Megvallom, hogy ez eredetileg nem jutott eszünkbe. Mi magunk is ugy éreztünk és az volt a terv, hogy kimondottuk volna, hogy miután nincsen bizalmunk a kormány iránt, a rendelkezési alapot meg nem szavazzuk; de keresve a reminiscentiákban, rátaláltunk két igen t. képv. társunk véleményére, a melyben ők nem a bizalom hiányára fektették a fősulyt, hanem egyenesen kimondották, hogy ez alkotmányosság szempontjából meg nem szavazható, mert alkotmányosan csak határozottan kijelölt czélokra lehet összegeket megszavazni.

Ezen két igen t. képv. társam egyike Ghyczy Kálmán a ház jelenlegi elnöke, a másik a tegnap oly erélyesen felszólaltt Szontágh Pál t. barátom. Ez az uj okoskodás nekünk tetszett, s miután meg volt a praecedens, azt mondtuk, vegyük fel ezt indokolásul a különvéleményben. S épen mert ezt tettük, mondhatom hogy Szontágh Pál képv. ur tegnapi előadása valóban meglepett. Mert ha ő akkor 1871. novemberben avval indokolta volna a rendelkezési alap megtagadását, hogy neki nem volt bizalma az akkori kormányhoz, akkor természetesnek találtuk volna, hogy most igenis a jelenlegi kormánynak megszavazza; de miután akkor alkotmányossági szempontból nem szavazta meg, azt kérdem megváltozott-e azóta az alkotmányosság fogalma?

Még inkább lepett meg Szontágh képviselő ur részéről azon kijelentés, hogy ő egyenesen azért szavazza meg a rendelkezési alapot, mert óhajtja, hogy a t. miniszterelnök ur eleget tegyen Papp György képviselő ur azon kivánságának, hogy ezen összeggel a bujtogatókat üldözhesse, és kézrekerithesse. Engedelmet kérek, ezen czélra azt hiszem nem szabad semmiféle összeget megszavazni. Mert vagy vannak bujtogatók, vagy nincsenek; ha vannak, akkor arra a nem titkos összegekből kell költeni, hanem arra a törvény parancsolja, honnan vétessék az illető költség arról nyilvánossan lehet és kell számot adni.

Én, t. ház! nem vonom kétségbe azt, hogy minden kormánynak rendelkezési alapra csakugyan szüksége van. Felmerülnek a kormányzatban oly tények és szükségletek, melyekről a budgetben nincsen gondoskodva, sőt melyekről természetszerüleg előre gondoskodni nem is lehet, s hozzá teszek még egyet: fenáll mindig s ép azért nem szavazza meg a rendelkezési alapot sehol az ellenzék, — az a sejtelem, hogy a vele szemben álló kormánypárt czélokra, vagy párt szempontból osztogatja el a pénzeket — én azonban az igazságnak hódolva, kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy a mi kormányunkkal szemben tudok egynehány esetet, melyben positive bebizonyitotta, hogy nála nem ezen szempontok döntők, legalább nem mindig, természetesen csak nehány esetben. — Átalában véve nem vonom kétségbe azt, a mi az egész világon áll, hogy a többség a maga kormányának megszavazza a rendelkezési alapot; hanem annak czélját csak bizonyos és szükkörre lehet szoritani, vagyis egyedül csak olyan kegyadományokra, oly egyének számára, kik multjuk, és állásoknál fogva nem folyamodhatnak közadományért. Ily esetek felmerülvén szükséges, hogy a kormány olyan helyzetben legyen, hogy ezen czélokra, de csakis ily czélokra a megkivántató alapról rendelkezhessék. Mert arra, hogy p. o. a bujtogatókat üldözzük, arra való a rendőrségi hivatal, annak kell az erre szükséges pénzalappal ellátva lenni. Sajtó czélokra, nem tagadom azt sem, lehet alkalom, midőn a nemzeti kormánynak kötelessége költeni, értem a külföldi sajtóra, hason például államkölcsön kötés alkalmával. Tudjuk, hogy a kölcsön egy bizonyos bank csoport által köttetik; igen természetes, a másik bank csoportnak érdekében áll ezen müveletet rosz szinben feltüntetni, ellenkezőleg az illető államkormánynak érdeke azt követeli, hogy ezen müvelet valódi szinében tüntettessék fel; kénytelen tehát arról gondoskodni, hogy az ellenfél czikkei meghazudtoltassanak és helyreigazittassanak; de

ezt sem lehet a titkos alapból fedezni, mert erről utólagosan igen is a kormány bátran adhat számot és kell is, hogy adjon; ez bele vétetik a provisio költségeibe, és senkisem fog azon megütközni, ha azt fogja mondani, hogy a külföldi sajtóra ennyit adtak. Mert én csak kizárólag az általam imént jelzett czélokra szoritottnak vélem a rendelkezési alapot, bátor volnék egy kérdést intézni a miniszterelnök urhoz, annyival is inkább, miután kétséget nem szenved, hogy a többség ezen összeget meg fogja szavazni, hogy mégis némi felvilágositást méltóztassék adni arra nézve, mert ez igazán e házban még soha sem történt. Nem kivánja, s nem is kivánhatja senki, hogy rovatonként sorolja fel, mire forditja ezen összeget, de átalánosságban mégis jó volna tudni, hogy mire fordittatik ez. Második kérdésem az lenne, hogy vajjon mily rendszer mellett kezeltetik ez a rendelkezési alap, mert lehetetlenség, hogy ez csak ugy adassék át a miniszterelnök urnak, hogy tegyen vele a mit akar, hogy költse el — ha tetszik — 8 nap alatt. Legalább óhajtanám, tudni, hogy van-e arról rendes számadás, vezettetnek-e rendes könyvek, ugy hogy szükség esetében azoknak, kiknek ehhez joguk van, az illető miniszter bebizonyithassa, hogy hova fordittatik ezen összeg. Nem tudom, hogy valamennyi országban mily rendszer uralkodik, annyit azonban mégis tudok, hogy Olaszországban az országgyülés koronként néhány bizalmi férfit választ meg, kik titoktartás kötelezettsége alatt megvizsgálják a rendelkezési alap mi módon történt kezelését, természetesen bizonyos számu évek lefolyása után, mert másként megtörténhetik az is, hogy nem tudom, hogy történt-e nálunk vagy sem, de történhetik, hogy egy miniszterium pl. 2—4 hónapig van kormányon, megszavazzuk a budgetet deczemberben, a kormány márczius aprilisben megbukik, és kimeritette az egész rendelkezési alapot. Mi történik ekkor? Vagy van szükség a rendelkezési alapra vagy nincs; ha nincs szükség ne vegyük a budgetbe; ha van szükség, mikép van arról gondoskodva, hogy az utána következő miniszterium, mely pl. martiusban lép kormányra, találjon valamit a rendelkezési alap pénztárában?

Ezekre nézve azt hiszem, a nélkül, hogy az egyes részletekre nézve felvilágositást kérnék, a t. miniszterelnök ur lehetne szives némi felvilágositást adni. Pártolom a külön véleményt. (Helyeslés a baloldalon.)

Madarász Jenő. T. ház! Mióta az 1875. évi országgyülés megnyittatott, többször volt szerencsém a t. belügyminiszter és miniszterelnök urnak nyilatkozatait hallani, és ép azért, mivel én nemcsak ezen, de a mult országgyüléseken nyilatkozatait, nézeteinek kifejtését mindig figyelemmel hallgattam s olvastam, megvallom, hogy az elmult napokban tett nyilatkozatai engem megleptek, különösen az udvartartás és a rendelkezési alapnál tett nyilatkozatai azért, mert ezek következetesek, már pedig mióta a t. miniszterelnök ur helyét mint miniszter elfoglalta, azóta minisztersége előtti életéhez következetes nyilatkozatokat itt e házban szerencsénk nem volt hallani. Szomoruan leptek meg nyilatkozatai engem különösen azért, mert mig ily csekély és nem elvi kérdéseknél, minő az udvartartás és a rendelkezési alap, hü maradt nézeteihez, addig azon főbb kérdésekben nézeteit, minők a bank, vám- és közösügy elejtette, feladta. Ezeket voltam bátor megjegyezni; különben a rendelkezési alapot nem szavazom meg.

Madarász József. (Nagy derültség.) T. ház! Meg fogják bocsátani, ha azt óhajtom, hogy azon véleményben, a melyben én vagyok e házban legalább is 300 tag, ha egymás után hivatnak fel, legyen. Meg fogja a t. ház engedni, hogy midőn a rendelkezési alap vitatás tárgyát képezi, erre nézve igen keveset szóljak. Minden esztendőben előjön az, és maga a miniszterelnök ur is be fogja ismerni, sőt már be is ismerte, hogy természetes, hogy az ellenzék ez ellenében nyilatkozzék. Én azonban azt óhajtanám, hogy a t. miniszterelnök ur nem ugyan a mi álláspontunkra vagy legalább nem az én állás pontomra helyezkednék, mert én ezt nemcsak bizalmi, hanem állami tekintetből sem szavazom meg, hanem helyezkednék mint miniszterelnök azon álláspontra, a melyből, mint a volt balközép egyik igen jeles vezére és általam is igen t. vezére, akkor midőn balközépi vezér volt, itélte meg a rendelkezési alapot. Én beismerem, hogy a t. miniszterelnök ur akkor is azt nyilvánitotta, hogy ő igen jól tudja azt, hogy a többség a maga kormányának megszavazza a rendelkezési alapot a nélkül, hogy számoljon, hanem ugyanakkor a miniszterelnök ur azt is nyilvánitotta, ez történt 1870-ben, midőn először ezen rendelkezési alap összege 120,000 forintban állapittatott meg, hogy ő rendes időben is ily nagy mérvü rendelkezési alapot csak akkor tartana indokoltnak, ha a mi kormányunk, a mi fájdalom jelenleg sincs ugy, a külügyeket is vezetné. Én azt szeretném, hogy ha az idén nem is lehetne, de talán lesz szerencsénk a t. miniszterelnök urhoz a jövő évre, hogy akkor azon elméleti elveket, a melyeket mi mint ellenzék vállunk, gyakorlatilag is érvényesitse. Nagyon jól tudom, hogy a gyakorlat sokszor másként hangol bennünket és más szinben láttatja álláspontunkat, de azt hiszem, a gyakorlat az elméletet nem ölheti meg és mivel most már a rendelkezési alap 200,000 frtban van megállapitva, én magától a miniszterelnök urtól várom, és őt támogató pártjától, hogy ennek leszállitására rendes időben mindenesetre ő vállalkozzék. A mi álláspontunk nem ez. Én részemről a rendelkezési alapot bizalmi tekintetből sem szavazhatom meg, de állami tekintetből sem tartom szükségesnek. Ez már bővebben kifejtetett, tehát nem indokolom. A miért bátor voltam felszólalni, az leginkább azért történt, hogy egy kérést, egy szivélyes kérést intézzek a t. ház tagjaihoz. (Halljuk?)

Én nem igen tartok tőle, hogy Magyarország államisága veszélyeztetnék bizonyos elnevezések által. Megvagyok győződve, hogy mindnyájan, pártszinezet nélkül, különbség nélkül Magyarország államiságát féltékenyen óvjuk, hanem igenis engedjenek meg, épen tegnap történt, hogy midőn t. barátom Simonyi Ernő az ausztriai tartományokat, vagyis Ausztriát megnevezni akarta, ez nem jutván eszébe véletlenül közbeszóltak, hogy „Cislaithania" és ő ezen elnevezést használta, ép igy megtörténhetnék velem is, hogy azt mondanám „Cislaithánia," azután történt egy másik képviselővel, a ki azt mondta „Translaithania." No hiszen nem félek én attól, hogy ez megdönti államiságunkat, hanem higyjék meg, hogy ha az ily elnevezést „Cislaithania, Translaithania" a birodalom egyik része, a birodalom másik része, a birodalom azon fele, a birodalom azon fele" a közéletben, a magán társalgásban, azután a sajtóban és utoljára a képviselőházban, magunk hozzuk szokásba, ez nem veszélyezteti ugyan államiságunkat, mert meg vagyok győződve, hogy mindnyájan óhajtjuk államunk önállóságát, de még is azon önbizalmatlanságnak, a mely meg volt, fájdalom, hogy megvolt 1867-ben és a melynek szomoru következményeit csak vegyük anyagi tekintetben, mindnyájan érezzük higyjék el veszedelmes tápanyagot nyujt. S ezért én azon szives kérést intézem a képviselőház tisztelt tagjaihoz, hogy a mennyire tőlünk telik, magán társalgásban, különösen a sajtóban és itt a képviselőházban — hiszen, ha épen eszünkbe nem jut, nem tehetünk róla, de a mennyire lehetséges — használjuk azon alkotmányos elnevezést, mely törvényeinkben van, nevezetesen: „Magyarország társországai," „a magyar szent korona országai, magyar birodalom vagy Magyarország" és amott osztrák tartományok és országok, vagy a többi országok, vagy Ausztria."

Ezen szives és hazafias kérést intézve, a t. ház minden tagjához, kijelentem, hogy a rendelkezési alapot nem szavazom meg,

Kozma Parthén a bizottsági előadó azon tegnapi szavaira, hogy nem országunk nagyságára; geographiai fekvésére kell tekintettel lennünk ezen összegnél s nem lehet azt hasonlitani más államokhoz; mert nálunk olyanok a viszonyok, melyek közt államiság szempontjából szükséges a rendelkezési alap; és különösen a nemzetiségi viszonyok felemlitésére megjegyzi, miszerint ő ugy tudja, hogy a mi országunkban a nemzetiségi viszonyok törvény által vannak providealva s igy ezeket, mint veszélyeseket, absolute pelengérre állitani nem szabad. Ha van, akár nemzetiségi, akár nem nemzetiségi oly dolog, mely megtorlandó, s talán épen ezen alap segélyével, ott nem nézik az illetők a kikre a dolog bizva van, a nemzetiséget, hanem magát a tényt. Ha valakinek tetszik ugymond ezen indokot a journalistikában előhozni, ám tegye, ha szolgálatot vél vele a közügy és a haza érdekének tenni, ez az ő egyéni dolga; de egy képviselő a képviselőházban ezt elő nem hozhatja, és épen legkevésbé hozhatja elő az előadói székből egy bizottság előadója, a ki tulajdonképen nem is a maga véleményét mondja ki, hanem azon bizottságét, a mely kiküldötte, és a melynek nevében csak oly indokokat lehet felhozni, a melyek ott a bizottságban felhozattak és a melyek előadására a bizottság őt megbizta. (Helyeslés.)

Mocsáry Lajos. T. ház! Én csak egy rövid megjegyzést akarok tenni azokra nézve, a mik a jelen vita folyamában egy részről Papp György, másrészről Szontágh Pál képviselő urak által elmondattak, Papp György képviselő ur kijelenti, hogy nem fogadja el a rendelkezési alapot, a mint mondá ugyanazon okoknál fogva, a melynél fogva a függetlenségi párt többi tagjai annak megszavazását megtagadják. Megjegyzi azonban, hogy különben az ő hozzájárulása nélkül is meg fogván szavaztatni a rendelkezési alap, a kormánynak lesz pénze, hogy a bujtogatókat megbüntesse. Szontagh Pál t. barátom pedig kijelentette, hogy ő azért szavazza meg ezen alapot, hogy a kormánynak legyen pénze a bujtogatókat megbüntetni. Én azt hiszem, hogy mindkét nézet egyiránt alaptalan azon egy oknál fogva, melyet Helfy képviselő társam felemlitett, hogy t. i. a bujtogatók megbüntetésére nincs szükség rendelkezési alapra, átalában nincs szükség pénzre; a királyi ügyész előadandó alkalmakkal pénz nélkül is megteszi a maga kötelességét. De épen azért, mivel a rendelkezési alapnak megvagy meg nem szavazása és a bujtogatók megbüntetése közt nincs átalában semmi összefüggés, azt hiszem, hogy Szontagh Pál t. barátomnak nem volt oka igy érteni és magyarázni Papp György t. képviselő ur előadását. Én ugy értettem, hogy Papp György t. képviselőtársam nyilatkozatának czélja és értelme nem volt egyéb, minthogy tiltakozott azon felfogás ellen, mely szerint bujtogatók és nem bujtogatók nem egyszer összezavartatnak. Hogy pedig ez valóban megtörténik, azt Szontagh képviselőtársam felszólalása is bizonyitja, és én azt hiszem, hogy nekünk átalában nem áll érdekünkben az, hogy mi igy nyilatkozunk. Én azt hiszem, hogy nagyon szomoru volna a magyar nemzet helyzete, ha kénytelenek lennénk azon felfogásnak alá innen lovat adni, hogy mindannyiszor ellenféllel találkozunk, valahányszor egy magát nem magyarnak valló képviselőtársunk felszólal; ugy látszik, ezen hiedelem az országban átalánosan lábra kapott. Azért azon módort, melyben t. barátom felszólalt és annak eképen kifejezést adott, itt mellőzve szerettem volna látni.

Egyébiránt azon okoknál fogva, a melyek már többek által kifejtettek, nem szavazom meg a rendelkezési alapot. (Helyeslés balról.)

Borlea Zsigmond szerint az előadó indokolása alapján azért szükséges a rendelkezési alap, hogy a nemzetiségek féken tartassanak, vagyis elnyomassanak. Ezt, mi ugymond, ugy is régen tudtuk és tudjuk és valóban kár volt azt az előadói székről is hangoztatni. Tagadja, hogy volnának az országban bujtogatók kik a népet lázadásra, az ország integritása ellen lázitanák, azokat pedig bujtogatóknak nevezni nem lehet, kik a nemzetiségek érdekében itt a házban vagy a hirlapokban nyiltan fellépnek. A pénz elment, ugymond, minden évben, állitólag a bujtogatók ellen anélkül, hogy valaha valakit elfogtak, vagy törvény elé idéztek volna. Azért kár, ugymond, minduntalan arról beszélni a mi nem létezik s e tekintetben jó volna a régi latin közmondást követni: de strigis, quae non sunt mentió ne fiat. A mi pedig magát a rendelkezési alapot illeti, az ő szerinte az országnak javára nincs és ez összeg csak a korruptió előmozditására szolgál, s miután a korruptio ugy is a nép majd minden rétegeiben elterjedt, kár volna ezt még továbbra is terjeszteni s ápolni; épen azért, mert szerinte az csakis a korruptio javára szolgál, ő részéről meg nem szavazza.

Tisza Kálmán miniszterelnök sajnálja, hogy ez alap megszavazása kapcsolatba hozatott a nemzetiségi kérdéssel, mit szerinte minden szükség nélkül Papp György tett. A mi azon kérdést illeti, mire szokott ez alap forditatni, nem elég naiv, ugymond, hogy ezt elárulja, annyit azonban mondhat, miszerint a közügy, a haza czéljaira, javára fog fordittatni. — Ennél több felvilágositást nem adhat.

Papp György: A t. miniszterelnök ur hazafiui érzelmemet a legmélyebben sértette, és én nem tudok ennek kisebb elnevezést adni, mint ugy hogy insinuatiónak nevezem; midőn azt mondja, hogy e kérdés nem magyar ember részéről és nem hazafiui szempontból emlitetett fel. — Én igaz nem vagyok magyar ember, de vagyok magyar honpolgár és mint a magyar parlamentnek tagja, jöttem ide és szólaltam fel e tárgyban. Ezt tartottam szükségesnek a t. miniszterelnök ur szavaira megjegyezni. — Erre a többség elfogadja a rendelkezési alapot.

A király melletti miniszterium rendes szükséglete; személyes járandóságok összesen 43,263 frt; dologi kiadások 7800 frt, együttvéve 51,063 frt. — A p. ü. bizottság elfogadásra ajánlja ez összegeket.

Simonyi Ernő: T. ház! Nem vagyok egy értelemben azokkal, a kik szóba hozták és többször adtak kifejezést azon nézetnek, hogy ő felsége személye melletti miniszterium töröltessék el. Ámbar ezen miniszterium teendője igen kevés, de mégis sajátságos viszonyaink között én azt hiszem, hogy ezen minisztetiumnak politikai jelentősége van és igy megtartandónak és szükségesnek vélem. Azt szeretném — már a mult évben a pénzügyi bizottságban is inditványba hoztam és ott el is fogadtatott — hogy ne neveztessék ő felsége személye „körüli" miniszteriumnak, hanem ő felsége személye „melletti" miniszteriumnak, hanem az idei költségvetésben megint ő felsége személye körüli miniszterium elnevezéssel találkozunk, a mi megvallom reám nézve sajátságos benyomást tesz, mert az a személye „körüli" szó igen furcsa felfogást ad arról, hogy az a miniszterium, milyen szolgálgálatokat tesz ő felsége körül. Nézetem szerint tehát ő felsége személye melletti miniszteriumnak volna helyesen nevezendő és nem „körüli"-nek Ezt mellesleg megjegyezve, azon szempontból indulok ki, hogy ezen miniszterium politikai küldetést tölt be, ennélfogva megtartandó, de teendői nem lévén, személyzete a lehető legkisebb számra kell, hogy redukáltassék. És azért, — ámbár elismerem, hogy ezen miniszteriumban több év óta folyton apasztattak a kiadások, és mert sokkal kisebb összeg kivántatik megszavaztatni, mint a mennyi volt pl. 1870-ben, — én még most is leszállitandónak vélem a személyzetet s leszállitandónak vélek pedig egy osztálytanácsost, két irodatiszt és egy irodaszolga járandóságával összesen 5856 frt erejéig. Még akkor is marad egy miniszter, egy államtitkári helyettes. Az államtitkárnak itt ugyan sok teendője nem volna, de miután érintkezésbe jöhet külföldi emberekkel, ha a miniszter távol van, mégis szükségesnek tartom, hogy legyen egy magasabb rangu hivatalnok, kivel a külföldiek érintkezésbe tehessék magukat. Még ezen reduktió mellett is maradna még egy elnöki titkár osztálytanácsosi jeleggel, tekintettel azon pénzekre, melyek itten kezeltetnek, egy titkár, egy fogalmazó, egy segédhivatali igazgató, három irodatiszt, egy ajtónálló, két irodaszolga, egy futár, két háziszolga és egy kapus. Én azt hiszem, hogy evvel tökéletesen beérhetné e miniszterium, ennélfogva ajánlom a különvéleményben foglalt törlési javaslatomat, mert ezzel is 5856 frt takarittatnék meg.

Hegedüs S. előadó adatokkal igyekszik kimutatni, hogy e miniszterium hivatalnokainak létszáma az elintézendő ügydarabokhoz képest nem nagy. — **Wenckheim** b. Simonyinak az elnevezésre vonatkozó megjegyzését elfogadja; a személyleszállitást azonban lehetetlennek tartja.

Helfy Ignácz azon megjegyzést teszi, hogy igaz, miszerint az átalános vita alkalmával a külön vélemény el lett vetve, de csak átalánosságban, a részletekre nézve tehát a különvélemény nem lett elvetve; következőkép azt hiszi, hogy az elnök helyesen járna el, ha mindegyik rovatnál egyuttal a különvélemény illető pontját is felolvastatná. (Helyeslés balfelől.)

Szavazásnál a többség elfogadván az előirányzott 51 063 frtot, Simonyi Ernő módositványa elesik. Ezután a miniszterium n y u g d i j a i r a ellenvetés nélkül megszavazza a ház a 7092 frtot, valamint a p. ü. bizottságnak ide vonatkozólag tett következő h a t á r o z a t i j a v a s l a t á t. Fentartja a ház az 1875-ki bizottság jelentésében foglalt azon határozatot, hogy ha az államtitkári helyettesi állomás üresedésbe jő — az megszüntettessék.

A horvát-szlavon miniszterium személyes kiadásaira felvett 27,340 frt változatlanul, a dologi kiadásokra előirányzott 7500 frt a p. ü. bizottság által javasolt 200 frt levonásával megszavaztatott, a törvénytár horvát nyelven kiadására felvett 2500 frt és a nyugdijakra előirányzott 2745 frttal együtt.

A belügyminiszterium költségvetésénel a közp. igazgatásra s a földtehermentesitési alapigazgatóság személyes járandóságai és dologi kiadásaira együtt elő van irányozva 322.173 frt.

Tisza K. belügyminiszter megteszi észrevételeit s egyebek közt kiemeli, hogy ő a miniszterelnökséggel is megbizatván, szükségesnek látta a belügyminiszterium ügyeinek rendes vezethetése végett egy államtitkári teendőkkel is megbizható miniszteri tanácsos kinevezését. Ez az államnak többe azonban nem kerül, mert a belügyminiszter fizetése, mely a szállásbérrel együtt 14,000 frtra megy, megkiméltetik és helyette 5600 frtnyi kiadás válik szükségessé.

Simonyi Ernő: T. ház! Én, a mint ezen ugy a többi miniszteriumoknál is sajnálom, de nem oszthattam azon nézetet, mely annyiszor ismételtetett, különösen a pénzügyminiszter ur által, de elfogadtatott nagy részben a pénzügyi bizottság többsége által is, hogy a kormány a megtakaritásokban elment a végső határig! Én ezen nézetet eleitől fogva nem osztottam, és a pénzügyi bizottságban több esetben az egyes tárczáknál irásban nyujtottam be megtakaritásokat czélzó inditványokat; de miután ugy magam, mint mások is, kik az ellenzékhez tartoznak, azt tapasztaltuk, hogy inditványaink igen kevés sikerrel találkoznak, beleunván a meddő vitákba, végre is belejöttünk azon keserves stádiumba, melyet nekünk szemünkre hányt a pénzügyminiszter ur, hogy hallgattunk a pénzügyi bizottságban. (Széll Kálmán pénzügyminiszter közbeszól: Az én budgettemnél!) Egészben nem hallgattunk, hanem nagy részben igen azért, mert beláttuk, hogy minden igyekezetünk meddő. Eleinte az első tárczáknál irásbeli formulázott inditványokat adtunk be, de midőn azt láttuk, hogy mindig ketten maradunk, néha hárman akkor hallgattunk és igy tett a szintén ellenzéki állást elfoglaló, de más párthoz tartozó b. Sennyei Pál is, ki néhány inditványt tevén és látván, hogy mily sikerben részesülnek inditványai, azután kijelentette, hogy többé inditványokat nem tesz. Ezt akartam megjegyezni, azzal kapcsolatban, mit a multkor a pénzügyminiszter ur mondott.

A belügyminiszteri tárczára nézve szintén azon véleményben vagyok, mint a többi tárczára nézve, hogy a megtakaritások terén nem csak el nem ment a szélső határig, hanem a személyzet leszállitására egyátalában igen keveset tett a miniszterium. Azért a külön véleményben foglalva előadjuk azon megtakaritásokat, melyeket mi a jelen rendszer fentartása mellett is, tehát nem valami gyökeres átváltoztatás, reform következtében, hanem a jelen rendszer fentartása mellett is, tökéletesen keresztül vihetőnek vélünk a jelen miniszterium személyzetében.

Először is mi azon szempontból indulunk ki, a mint azt a külön véleményben röviden nem valami hosszu indokokkal megmondottuk, hogy azon miniszterium ellátására a miniszteren és az államtitkáron kivül elég 12 ügyosztály: jelenleg a miniszterium 14 ügyosztályra van felosztva, melyekből kettő a földtehermentesitési osztály ügyeit végzi. Miután ezt meghagyjuk, mint külön osztályt, marad 13 osztály s igy mi csak egy osztályt törültünk és ezen egy osztályt a mai elosztás szerint igen könnyen meg is lehet takaritani. Mi azonban ezen osztályokat ugy kivánjuk rendezni, hogy minden osztálynál legyen egy osztályfőnök, legyen az bár osztálytanácsos, vagy miniszteri tanácsos azt nem vesszük tekintetbe, de a fokozatos előmenetel kedvéért bizonyos számban megtartjuk a miniszteri tanácsosokat. Absolut szükségét nem látjuk ennek, mert egyik olyan, mint a másik, de hogy még is különbség, fokozatos előmenetel legyen köztük, ezért véljük megtartandóknak. Ezen kivül meg kell jegyeznem azt, hogy mi törléseinkben mindig a legalsóbb fizetésü tisztviselők törlését hozzuk javaslatba; a hol például vannak miniszteri tanácsosok 5000 és 4000 frttal, mi mindig a 4000 frtosok törlését hozzuk javaslatba; a hol vannak osztálytanácsosok 3000 és 2500 forint fizetéssel, mindig a kevesebb fizetésüek törlését javasoljuk azért, hogy legyen alkalma a miniszternek válogatni és előmozditani azokat, a kiket arra érdemeseknek tart. Ezért tehát az ügymenet fenakadása nélkül törölhetőnek vélek a miniszteriumban, egy miniszteri tanácsost. Miután van négy, abból egyet lehet törölni. Ide nem értem azon egy miniszteri tanácsost, a kiről a miniszterelnök ur most szólott, erre nézve a végén mondom el nézetemet.

Törültetni kivánunk két osztálytanácsost, maradna még kilencz, törültetni három titkárt, maradna tizenkettő, egy fogalmazósegédet maradna husz fogalmazó és négy fogalmazósegéd s minden osztálynál tizenkét fogalmazó, mi csak egyet kivánunk ezekből törölni. E szerint a központi igazgatás kezelési személyzeténél kivánunk törölni 17,000 frtot.

Azonban, nehogy kénytelen legyek ujra felszólalni elmondom nézetemet a segéd személyzetre vonatkozólag.

A számvevőségnél 2 számtanácsost kivánunk törültetni, nem csak azért, mert ugy jutott eszünkbe, mint a pénzügyminiszter ur mondotta, hanem azért, mert azt hisszük, hogy a belügyminiszterium számvevőségét két osztályba lehet beosztani, és ezek mindenikének élén egy számtanácsos állana, tehát a négyből törültünk kettőt.

Törölni kivánunk nyolcz számtisztet azaz minden számtanácsoshoz adunk tizenöt számtisztet és ugy megmaradna a belügyminiszteriumnál harmincz számtiszt. (Egy hang a középen. Nem sok!) Nem sok, de elég. Ugy járunk mi el törleseinkben, hogy a hol törlést hozunk javaslatba, annak meg van a maga oka, és alapja. Röviden törlendőnek vélünk két számtanácsost, nyolcz számtisztet, egy segéd főigazgatót, mert két osztálynak elég két segéd igazgató, a többi felesleges — 1 hivatal tisztet, egy ajtón állót, három hivatalszolgát, egy kőnyomdász segédet, — még mindig marad kettő — és a kapust. Akkor lesz három miniszteri tanácsos, kilencz osztálytanácsos, tizen két titkár minden osztályban. Azon kivül lesz a segédszemélyzet, lesz a számvevőségnél két számtanácsos és tizenöt számtiszt mindeniknél, azaz harmincz számtiszt. Ezt részemről teljesen elegendőnek tartom. A mi a földtehermentesitési osztályt illeti, az most a miniszteriumban tulajdonkép két osztályt képez, az egyik a magyar, a másik az erdélyi. Rég történtek már felszólalások a házban az iránt, hogy ez szükségtelen. Ezen osztályokban jelenleg van egy miniszteri tanácsos van egy osztálytanácsos és van ezenkivül egy osztálytanácsos az erdélyi osztályban. Hogy a földtehermentesitési osztálynak három tanácsos szükséges, azt be nem látom. Van ezenkivül egy titkár a magyar osztályban és három előadó, kik titkári rangot és fizetést háznak, az erdélyiben. Ezt soknak tartom. Azért e földtehermentesitési osztályból csupán egy osztálytanácsost és két előadót, mert ezek a legolcsóbbak a titkárok közt, törölni kivánom. A többi személyzet megmaradna. Maradna tehát egy miniszteri tanácsos, egy titkár, két előadó és két fogalmazó. Ez elég azon teendők elvégzésére, melyek ezen osztályban vannak. Hiszen ezen uraknak semmi dolguk. Ezen általunk javaslatba hozott törlés tesz a központnál is a földtehermentesitésnél együttesen 44,438 forintot.

A mi már most illeti azon ujonnan javaslatba hozott miniszteri tanácsost, nekem az ellen, hogy a miniszteriumban legyen a miniszternek oly magasabb rangu hivatalnoka, ki bizalmas személy, ki ben tökéletesen megbizhat, nincs kifogásom és én ezt minden miniszteriumnál elfogadhatónak vélem. Azt hiszem, hogy a miniszter nem végezhet mindent maga, sőt a teendők legnagyobb részét másokra kell biznia. A miniszter nem arra való, hogy közvetlenül adminisztráljon, hanem arra való, hogy itt repraesentáljon. Ha tehát a minisztert éri a felelősség, kell, hogy az akire ő a munka legnagyobb részét bizza, bizalmas embere legyen. Az iránt tehát, hogy a belügyi miniszter ur, különösen azon tekintetnél fogva, hogy a miniszterelnöki teendőkkel is el van foglalva, bizalmas és meghitt emberét a miniszteriumban magosabb rangra kinevezi nincs észrevételem, hanem én nem mint miniszteri tanácsost, hanem mint államtitkart szeretném őt látni a miniszteriumban. Az államtitkársággal ugyan nagyobb fizetés van egybekötve, hanem ott azon körülmény forog fel, hogy midőn elismerem, hogy minden miniszter hozhat magával egy egyént ki az ő bizalmát birja, ezzel azonban nem akarom állitani hogy a többi nem birja bizalmát, de személyes bizalmát leginkabb ezen egy egyén birja, ha minden belügyminiszter hozott volna magával ilyen miniszteri tanácsost, akkor már most öt feleleges miniszteri tanácsos volna. Én tehát azt hiszem, hogy legyen azon személy, kit a miniszter ur javas latba hoz egyenesen államtitkár, ki birván a miniszter ur bizalmat, vinné az ügyeket ugy, mint a miniszter ur kivánja, hanem a miniszter urnak a hivatalból való kilépésével ő is kilépne, mert meglehet, hogy a miniszter ur utódának bizalmával épen nem fogna birni, és akkor nem maradna egyeb hátra, mint megtartani őt ott a nélkül, hogy hasznát vehetnék, vagy pedig nyugdijazni kellene, ezt pedig az állampénztár megterheltetése nélkül tenni nem lehet. Midőn tehát megengedem, hogy jogos azon kivánság, hogy legyen egy magasabb rangu személy a miniszteriumban, akiben a miniszter tökéletesen megbizik és megbizhatik, egyszersmind nem óhajtom, hogy az ily bizalmu férfiu a miniszteriumban benne maradjon. Óhajtom tehát, hogy egy ujabb magasabb rangu hivatalnok állása szerveztessék és az ne miniszteri tanácsosi, hanem államtitkári rangot viseljen. Különben ajánlom a külön véleményben tett levonásokat, (Helyeslés a baloldalon.)

Tisza K. miniszterelnök mig meg nem tétetnek azon törvényhozási intézkedések, melyek a teendők egy részét a központból elviszik, a legjobb lélekkel mondhatja, hogy addig az administratió hátránya nélkül a létszám a központban nem apasztható. Az emlitett minisztertanácsos kinevezését szintén elkerülhetlenül szükségesnek tartja.

Madarász József: T. ház! Én tisztan csak is a pénzügyi bizottság által ajánlott uj miniszteri tanácsosi állomásra nézve adom elő véleményemet. E tekintetben még Simonyi Ernő t. képviselőtársam véleményétől is eltér nézetem. Én önmagát az eszmét sem fogadom el egészben. Elismerem, hogy a miniszter mellett kell egy államtitkárnak lenni, a kiben az politikailag is megbizik, de hiszen a t. belügyminiszter ur ily államtitkárt is nevezett ki. De ha a t. belügyminiszter ur szükségét látta volna más államtitkárnak, olyannak, a kiben bizalma inkább öszpontosult volna, nevezte volna azt ki. Tehát itt eltér az én eszmém a tisztelt barátomtól; tudniillik politikialag ott van, a kiben megbizik és igy nincs szükség politikailag sem egy uj hivatal felállitására. A tisztelt miniszterelnök ur mint belügyminiszternek mostani előadása azt mutatja, hogy majdan, ha a törvénykezési intézkedések meglesznek téve a hivatalnokok létszáma bizonyára apasztható lesz, hogy mikor, nem mondja meg, de apasztalható lesz. Én tehát annyival kevésbé kivánok egy uj miniszteri tanácsosi állomást felállitani, mert lehetetlen, hogy félév vagy egy év alatt a törvénykezési intézkedések meg nem történhetnének, és ha most egy uj miniszteri tanácsosi állomást állitunk fel, és ha azután később kevesebb személyzet fog igényeltetni, annak a miniszteri tanácsosnak minden esetre nyugdijat kellene adni az önök rendszabálya szerint. Én meg akarom az ország pénztárát kiméli etől

Most azonban rátérek arra, hogy mily takarékosságot lát a pénzügyi bizottság és annak jelenlegi előadója a takarékosság nagy mestere abban — és ezt kérdésül intézem a pénzügyi bizottság t. tagjaihoz. hogy midőn azt vélik, hogy itt lesz ideje mindenben takarékoskodni, a pénzügyi bizottság t. elnöke is megegyezett abban, hogy a kormány elment, a legvégső határokig, kérdem, hogy elolvasván a miniszteri indokolást, mely az átalanos jelentésben foglaltatik, hogy történik az, hogy midőn egy miniszteri tanácsosi állomás 5600 frttal felállittatik, a költségvetésben mégis megkimelnek hatezer néhány száz frtot? Elismerem, hogy addig mig a t. miniszterelnök ur lesz belügyminiszter azon időig meglesz a 6400 frt nyereség. De ebből mi következik? Az-e, hogy a pénzügyi bizottság ezen állomásnak rendszeresitését ajánlja? Nem, hanem az, hogy ha már épen meg akarja szavazni, legalább csak ideiglenesen szavazza meg, addig mig a belügyminiszter egyuttal miniszterelnök is lesz. Én legalább a józan takarékosság szempontjából mást nem következtethetek, mint ezt; — mert az csakugyan előadhatja magát, nemsokára vagy hosszabb idő mulva, mikor megszünik a miniszterelnök egyuttal belügyminiszter is lenne, — hogy akkor ezen állomás ne legyen fizetendő az ország által. — Ezt azonban a pénzügyi bizottság rendszeresiteni kivánja, nem ideiglenesen; itt van tehát a felfogásnak azon eltérése, mely szerint én azt hiszem, hogy itt a pénzügyi bizottság ismét nem megtakaritást fog az országra hozni. Az meglehet, hogy egy két évig a miniszterelnök lesz belügyminiszter is, hanem én azt hiszem, hogy azután mindig és mindig mig az a miniszteri tanácsos élend, vagy fizetni vagy nyugdijazni kell őt. Én tehát nem fogadhatom el azt, és azt állitom, hogy a pénzügyi bizottság e szempontból tévesen fogta fel azt, hogy itt takarékosan járt volna el. Ha ő azt ajánlja, hogy ezen állomás csak ideiglenesen, csak addig tartassék fenn, mig a miniszterelnök a belügyi tárczát is vezeti, akkor elfogadnám, akkor takarékos volna az országra, és bemutatná, hogy 6400 forintot megtakaritott; de mikor rendszeresen kiván ily állomást felállitani, akkor a takarékosságot nem fogadhatom el. De ez csak a mellékes indok, főindok az, hogy itt a belügyminiszter kilátásba helyezte törvényjavaslatai által, melyek részben már a ház asztalán feküsznek, hogy mindenesetre lehet a belügyminiszteriumnál a létszámot apasztani, a mit én egy év alatt elérendőnek vélek, s azért jelenleg a miniszter tanácsosi állomást nem tartom a költségvetésbe felveendőnek; és miután ez a különvéleményben érintve nincs, a pénzügyi bizottság javaslata ellen a belügyminiszteriumban egy ujabb miniszteri tanácsosnak rendszeresitését ellenzem és igy a költségvetésből az e végett felvett 5600 frtot törölni kivánom.

Tisza K. miniszterelnök oda nyilatkozik, hogy miniszteri tanácsost ideiglenesség feltétele mellett találni nem lehet. — **Ordódy** Pál tagadhatlannak mondja itt a belügyminiszteri fizetés eleste folytán a megtakaritást s igy — ugymond — a pénzügyi bizottságot gáncs nem illetheti. — **Szontagh** Pál előadó indokolja a bizottság álláspontját.

Simonfay János: A fenforgó kérdéshez azon szempontból vagyok bátor hozzászólni, mert a tapasztalás azt bizonyitotta be a multban, hogy a miniszteriumok általában személyi tekintetben igen bőven vannak ellátva; mert folytonosan nemcsak a lapokban, de itt a házban is fel lett emlitve, hogy a miniszteriumok igen nagy személyzettel lévén ellátva a miniszterium hivatalnokai itt a képviselőházban mint képviselők is megjelenhetnek, és ez az oka annak, hogy az egyes miniszteriumoknál a személyzetnek leszállitását okvetlenül követelnünk kell. És hogy e tekintetben a t. kormány ép ugy, mint a pénzügyi bizottság nem ment el a megtakaritás legszélső határáig, azt épen a miniszterelnök urnak az imént mondott szavaiból vagyok bátor következtetni. A t. miniszterelnök ur azt méltóztatott mondani, épen Simonyi Ernő t. képviselőtársammal szemben, hogy ő, midőn ujabb megtakaritást kiván, azt azzal igazolja, hogy meggyőződött arról, hogy ez szükséges és lehetséges. A t. miniszterelnök ur azt felelte: ő pedig tapasztalásból azt mondja, hogy nem lehet. Már most, t. ház! én ebből azt a következést vonom, hogy bennünket a t. miniszterelnök ur nem győzött meg arról, hogy nem szükséges, vagy nem lehetséges a miniszteriumok személyzetének leszállitása. Ennélfogva én e tekintetben a különvéleményhez járulok.

Az uj miniszter tanácsosi állomás szervezésére és ennek államtitkári teendőkkel ellátására nézve pedig bátor vagyok megjegyezni, hogy egy uj miniszteri tanácsosi állomás szervezése egészen felesleges. Azt méltóztatott mondani, hogy az administrationalis ügyek elintézése végett szükséges, ha ehez szükséges, akkor vannak miniszteri tanácsosok, kiket az administrationalis ügyekre alkalmazni lehet, de ugy hiszem, arról van szó, hogy kevesbiteni kell a létszámot; ha tehát ezen uj állomás nem rendszeresittetik, akkor nem lesz kitéve maholnap a t. ház annak, hogy ha a miniszterelnök ur egyszersmind megszünik belügyminiszter lenni, ezen ujonan rendszeresitett állomás miatt, az illető miniszteriumnál más személynek akár elbocsátása, a személy leszállitás folytán, akár pedig annak nyugdijazására legyen szükséges: pedig a t. miniszterelnök ur s a t. kormány kijelentette, de ha jól emlékszem és figyelemmel kisértem a beszédeket, maga a pénzügyi bizottság elnöke is azon ohajtását fejezte ki, hogy a megtakaritások terén tovább kell menni s én azt várom s reménylem, hogy minden miniszteriumnál ezek után még tetemes személy-leszállitás fog eszközöltetni. Ha pedig eszközöltetni fog és most ujból nagy személylyel szaporittatik a létszám, az által természetesen az országnak mégis tetemes költség okoztatik.

A t. előadó ur méltóztatott mondani, hogy ily kicsiségekben nem kell takarékoskodni, mert az ugy sem visz sokra. Hisz ez igaz s magam is beismerem azt, azonban a ki kicsinyben nem tud takarékoskodni, az nagyban sem tud és ez ép ránk alkalmazható, mert kérdem a t. házat, hol mutathat tételt, a hol nagyban takarékoskodott?

Ennélfogva tehát a képv. ur észrevételét helyesen alkalmazottnak nem találom, a különvéleményt pártolom és a minisztertanácsosi állomás rendszeresitését nem fogadom el. (Helyeslés a baloldalon.)

Móritz Pál jó lélekkel állithatja, hogy a kormány a jelen törvények keretében elment a takarékosság legvégsőbb határáig; többet megtakaritani csak akkor lesz lehetséges, ha az organicus törvények életbeléptettetnek. Ennélfogva a miniszteri tanácsosi állomás rendszeresitését pártolja.

Ragályi Ferdinánd: Nem volt szándékom szólni, de miután az előttem szólott t. képviselő ur arra hivatkozott, hogy 48-ban mit költöttünk a közigazgatásra. (Móricz Pál közbeszól: Nem arról volt szó!) Bátor vagyok megjegyezni, hogy 48-ban az ország két nagy hatalommal folytatott harczot és 60 milliónál többet nem költött. Csak ennyit akartam megjegyezni.

Elnök feltevén a kérdést, a többség elfogadja a 318,058 frtot s igy a Simonyi Ernő s Helfy Ignácz által javasolt törlések elesnek. — Az u j m i n i s z e r i t a n á c s o s r a vonatkozólag szintén a p. ü. bizottság javaslata fogadtatik el s az állás rendszeresittetvén Madarász József ellenindítványa elejtetett.

A f e d e z e t n é l járulékul a földtehermentesitési alapból a földtehermentesitési alapigazgatóság költségeinek fedezésére fel van véve 41,[illegible]75 frt, mely az országos l e v é l t á r 20,005 frt szükségletével a fedezetül felvett 4005 frttal együtt vita nélkül elfogadtatott.

M e g y é k, k e r ü l e t e k, v i d é k e k és székek közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásaira 4.950,000 frt van előirányozva.

Irányi Dániel. T. ház! Mindnyájan tudjuk, hogy a közbiztonsági közegek nem mindig járnak el akár a törvény, akár a humanismus szabályai szerint. Ennek oka részint miveltségük hiányában, részint abban keresendő, hogy a törvényeket nem ismerik. E bajon véleményem szerint legalább a mi az utóbbit illeti, mulhatlanul segiteni kell. Hogy miként, legyen szabad e tekintetben a t. belügyminiszter urat arra figyelmeztetnem, a mi e végett Olaszországban történt.

Ott a közbiztonsági közegek számára egy 6 havi tanfolyam létezik, mely tanfolyamban követeltetik az, hogy ugy a legszükségesebb törvényeket, különösen pedig a büntető törvényeket, valamint

az eljárásra vonatkozó szabályokat a magok elöljárói által megtanulják. Az igy kiképzett közegek aztán helyesen alkalmazzák a törvényeket minden esetben.

Én tudom, hiszen a t belügyminiszter ur jelentésében szintén megemliti, hogy egy külön rendőri törvény készülőben van, nem tudom, mikor fogja azt a miniszter ur előterjeszteni, minthogy azonban annak sorsa bizonytalan, szabadságot veszek magamnak a t. belügyminiszter urat arra figyelmeztetni, illetőleg felkérni, hogy az általam jelzett bajon talán az általam megemlitett módon mielőbb segiteni igyekezzék. — A többség megszavazza a 4.950,000 frtot.

Főispánok, főkapitányok, főkirálybirák, budapesti főpolgármester, valamint a szász ispán, és személyzetének fizetéseinél. Szükséglet 251,885 forint. — A pénzügyi bizottságnak nincs észrevétele.

Simonyi Ernő. T. ház! Mi a különvélemény beadói e czimre vonatkozólag két módositványt kivánunk tenni; az egyik vonatkozik a budapesti főpolgármester fizetésére, mely összesen 8000 frtban van megállapitva, a másik vonatkozik a szászispán és személyzetének fizetésére, mely 8525 frt. — A nélkül, hogy annak vitatásába bocsátkoznánk, vajjon ezen hivatalok fenállása és oly módon fenállása, mikéut van, szükséges-e vagy sem, egyszerüen azt hisszük, hogy Budapest főpolgármestere tulajdonképen csak méltóztassanak megvallani, surrogatuma a főispánnak, Budapestnek nagy ellenszenve volt az ellen, hogy neki főispánja legyen, tehát megváltoztatták nevét, hogy legyen főpolgármestere, de a valóságban mégis főispán. Ha főispán, — ámbár Budapest nagy város, kétségkivül legnagyobb város Magyarországon, nagy fontosságu minden tekintetben, de nem nagyobb, mint a nagy vármegyék, — és ha a megyék főispánjai fizetésére 4000 frt elég, akkor kétségkivül ennek is elég, és elég a szászispánnak is; hiszen a szászföld az u. n. királyföld sem nagyobb, mint egy megye, miért részesüljön tehát a szászispán nagyobb fizetésben, mint más megye főispánja?

Azért kivánjuk, hogy ezen két hivatal fizetése leszállittassék annyira, a mennyire más főispánok fizetése van, t. i. 4000 frtra. Ez összesen tesz 8525 frtnyi megtakaritást.

Midőn ezen inditványt tesszük, jól tudjuk, hogy ugy a főpolgármester állása, valamint a szász ispáné törvényen alapul, és igy budgetvita alkalmával nem változtatható meg. Nem is oda terjed inditványunk, hogy ezen összeg most töröltessék, hanem oda, hogy a miniszter ur oda utasitassék, hogy oly értelmü törvényjavaslatot terjesszen a ház elé, a mely szerint e két hivatali állomás fizetése 8525 fttal reducáltassék.

Midőn ezen inditványt teszem t. ház, egészen eltekintek azon kérdéstől, vajjon kivánok-e a városokban főispánt átalában, vagy a fővárosban egy oly hivatalnokot, a ki a kormánytól nyer fizetést; én azt hiszem, hogy az alkotmányos önkormányzat magával hozza, hogy saját hivatalnokát maga válassza és maga is fizesse a municipium, — csak a miniszter ur figyelmébe ajánlom ezen két tételt, a mennyiben ezek elütnek a többitől, hogy a többiekkel egyenlő ezen állomások egyenlő fizetéssel láttassanak el, és hogy itt is egy gyertyával kevesebb égjen 8525 frt takarittatván meg.

Mukics Ernő csak a városi főispánokra vonatkozólag kiván felszólalni. E kérdésre nézve ő, ugymond, ma is azon álláspontot foglalja el, melyet a municipalis törvény tárgyalása alkalmával elfoglalt. Meggyőződése, hogy a városi főispánok, valamint egyrészt pénzügyi szempontból államháztartásunk terhére vannak, ugy másrészt közigazgatási szempontból, eltekintve annak káros voltától, a melyet különösen a törvényhatóságok ügymenetelére gyakorolnak, feleslegesek, és szükségtelenek. Az elsőt, ugy hiszi alig szükséges bizonyitania, mert azon 12,000 frtnyi megtakaritás is, melyet a még fenlevő városi főispánfizetések megtakaritása eredményezne, ha nem is segitene pénzügyi bajainkon, de mindenesetre, annyira a mennyire könnyitené bajainkat. A mi a kérdés másik oldalát, a közigazgatásit illeti: kérdi szónok a belügyminisztertől, vajjon mivel indokolja ezen institutió fenállását akkor, midőn a municzipalis törvény egészen függővé teszi a városi polgármestert a kormánytól, s ha rendeleteit nem teljesiti, hivatalától felfüggesztheti, sőt el is mozdithatja?

Szónok a városi főispánságnak semmiféle tekintetben, sem közigazgatási, sem politikai létjogát indokolva nem látja, mert a mostani kormányról fel nem teszi, és különösen nem teszi fel a belügyminiszterről, hogy a főispánságban azon támaszt, vagy helyesebben szólva azon eszközt keresné, melynek igénybe vétele czéljából ezen intézmény felállittatott.

Mindezeket röviden érintvén, egy határozati javaslatot terjeszt be, mely igy hangzik: „Utasittatik a t. belügyminiszter ur, hogy még ezen ülésszak alatt a képviselőház elé törvényjavaslatot terjeszszen a városi főispánság megszüntetéséről." — Igen természetes, hogy ennek kapcsában szónok a kormány előterjesztett költségvetési előirányzatát a pénzügyi bizottság véleménye szerint el nem fogadhatja, hanem hogy mégis némileg elég legyen téve az általa idézett 1874. XXXIX t. czikknek is, egyszersmind inditványozza, hogy mielőtt a főösszeg megszavaztatnék, az ezen czimben előirányzott 71, 72, 73 és 74 tételek töröltessenek.

Tisza K. miniszterelnök ezen határozati javaslatot a maga részéről el nem fogadhatja és kéri a t. házat, hogy azt mellőzze. Nemsokára ugy is alkalma lesz, ugymond, a háznak részint akkor, midőn átalában a közigazgatási törvényjavaslatok fognak tárgyaltatni, részint midőn ezeknek folyamában és reményli még ezen ülésszak alatt, maga a főispáni állás is ujabb megállapitás tárgya lesz — e tárgyban intézkedni.

Mocsáry Lajos. T. képviselőház! A t. belügyminiszter azt méltóztatott mondani, hogy teljesen lehetetlen az, hogy a kormány a városi törvényhatóságokban saját közegeinek jelentését nélkülözze, s e nélkül egyátalában lehetetlen volna a kormánynak subsistálni, szemben a törvényhatósági ügyek állásával. Én t. ház nem akarok e kérdésnek bővebb vitatásába bocsátkozni, a t. ház sok tagjának, azt hiszem, még élénk emlékezetében lesznek, azon érvek, a melyek e kérdésben pro et contra annak idejében, midőn a municipalis törvény tárgyalás alatt volt, felhozattak, de egyet azok közül mégis legyen szabad felhoznom. És ez az, hogy ha 800 évig lehetséges volt a városi törvényhatóságoknak kormányozni a nélkül, hogy városi főispánok lettek volna, azt hiszem, ennek lehetlenségét állitani jelenleg igen különös. A mi pedig azt illeti, hogy lehetne-e vagy nem beosztani a négy fenlévő városi főispánságot azon megyékbe, a melyeket főispánok kormányoznak, erre nézve a t. belügyminiszter ur nem méltóztatott semmi felvilágositást adni. Ennélfogva én Mukits Ernő t. barátom mindkét inditványát pártolom.

Somssich P. nem hiszi, hogy előtte szóló komolyan meg volna elégedve a városok korábbi állapotával, a midőn folytonosan kir. biztos alatt állottak, mert hisz akkor el kellene fogadnia a kir. kimissariust is. — Szavazásnál a többség elfogadja a p. ü. bizottsag javaslatát s igy a különvélemény ide vonatkozó része és Mukics E. inditványa elesik.

Átalános közigazg. kiadások és bevételeknél, szükséglet. Első rovat ált. betegápolás költségekre 442,350 frt, himlőoltásra 51,450 frt, járványokra 10,000 frt, szülházi kiadásokra 13,900 frt, lelenczek tápdijaira 70,424 frt, tébolydai kiadásokra 314,934 frt minden ellenvetés nélkül elfogadtatik.

A 150,000 frttal előirányzott közbiztonsági kiadásoknál:

Simonyi Ernő: T. ház! Igen röviden csak azzal vagyok bátor indokolni a 150,000 frt törlését, hogy annak tulajdonképen semmi meghatározott czélja nincs. Az mondatik, hogy közbiztonsági kiadás, de hogy micsoda természetü, micsoda közbiztonsági kiadások ezek, arra sem most, sem más alkalommal a belügyminisztertől semmi felvilágositást nem kaptam. Méltóztassanak megnézni a költségvetés indokolását. Ott sincs az indokolva és átalánosan tudva van, hogy az nem más, mint egy általános rendelkezési alap a belügyminiszteri tárczánál. Hogy ilyen rendelkezési alapra ilyen öszszegek legyenek az egyes tárczáknál, azt sem az alkotmányos kormányzat érdeke, sem különösen mostani pénzügyi viszonyaink meg nem engedik, ennél fogva én ezen 150.000 frt törlését kérem. (Felkiáltások: Halljuk a kérdést!)

A többség megszavazza az előirányzatot és igy Simonyi inditványa elesik.

Az erdélyi csendőrségre előirányzott 390,000 fr: a toloncz kiadásokra 39,150 fr; életmentési dijakra 1200 frt észrevétel nélkül megszavaztatik.

A nemzeti szinház segélyezésére felvett 44,000 frtnál **Simonyi** Ernő kijelenti, hogy az összegre nézve nincsen semmi észrevétele, csak azon kérdést intézi a belügyminiszterhez, hogy miután a belügyminiszter megigérte, hogy kimeritő jelentést fog tenni az egész szinház állapotáról, mihelyest a szinház épitése be lesz fejezve, mit első novemberre kilátásba helyezett, miután ezen szinházi épület nagy részt már lakható állapotban van és az a czifra torony is már az égfelé emelkedik, mikor várható körülbelül azon jelentés, melyet a belügyminiszter a háznak tenni fog?

Tisza Kálmán miniszterelnök és belügyminiszter azon felvilágositást adhatja, hogy a jelentés már készülőben van, de nagyon természetes, bizonyos leszámitásokat kell tenni, mi pedig csak a munkának teljes befejezése után eszközölhető. Azonban reményli, hogy a jelentést még ezen évben — ha nem is ezen ülésszak alatt, — be fogja terjeszteni. — A ház az előirányzatot elfogadja.

A nemzeti szinházi alapok jövedelméből a szinház szükségletére 27,300 frt vita nélkül elfogadtatik.

A hivatalos lap költségeire előirányzott 9000 frtnál

Simonyi Ernő: Itten t. képviselő ház tekintve azon körülményt, hogy a belügyminiszter ur ujabb időben ugy intézkedett, hogy a hivatalos lap egyedül hivatalos közleményekkel foglalkozik, beállott azon körülmény is, hogy a hivatalos lap szerkesztése átalában véve igen kevés szellemi erőt kiván, ugy hogy ennek szerkesztésére a költség most már tetemesen apasztatott és azon költség a mely a mult esztendőben a Közlönyre még 15800 frtban volt megállapitva, most 9000 frtra van leszállitva. De tekintve azt, hogy a lap szerkesztésével most semmi munka nem jár, mert csak rendezni kell azon iratokat, melyek a lapban jönnek, de concipiálni nem kell és igy még ezen 9000 frt is sok, ugyan azért mi a különvélemény beadói még ezen összegből is 3000 frtot kivánunk töröltetni.

Szontágh Pál előadó hangsulyozza, hogy oly szellemi erők (??!) szerződtettek annak szerkesztésére, a melyekkel szemben nem érezte magát a belügyminiszter hivatottnak arra, hogy a hiv. lap a személyzetét még inkább kisebbitse. Megigérte ugymond, egyébiránt a belügyminiszter,hogy a kormányt jövőre, az az 1877. éven tul már nem köti azon szerződés, melyet eddig az Atheneum czimü nyomdai intézettel kötött s a melyet eddig kötelezőnek elismerni kénytelen volt, s igy a hivatalos lap jövőre az államnyomdában fogván nyomattatni, e tekintetben kedvezőbb körülmény merül fel a lap kiállitására nézve.

Orbán Balázs T. képviselőház! A lejárt regimek nem csak abban excellaltak, hogy rendkivül bőven költekeztek, hanem abban is, hogy a jövőben is megkötötték a nemzet kezét oly szerződésekkel, melyek a netalán gazdálkodni akaró kormányoknak is lehetetlenné tegyék azt. Ilyen — nem is emlitve a nagyobb szabásuakat, s igy a közös ügyes alkut sem — a Budapesti Közlöny szerződése. A midőn ez év tavaszán a jelenévi költségvetés tárgyalásakor kimutattam, hogy a hivatalos lapnak hirdetések dijából és előfizetéseiből 4—500,000 frt jövedelme van, lenevettek; pedig t. ház! én ama számitást nem légből kaptam, hanem elvitázhatlan adatok nyomán tettem; a ki csak csekély fáradságot vesz magának, hogy össze számitsa az e lap minden számában levő roppant mennyiségü hivatalos és magán hirdetéseket, pályázatokat, idézéseket, csődértesitéseket, s a ki a lap homlokzatán levő árszabály szerint az abból befolyó roppant összegeket egybeadja; a ki felszámitja, hogy az állam maga mit fizet előfizetés — miután minden hivatal kötelezve van az előfizetésre — és az állam által szintén dijazott hivatalos hirdetések, pályázatok, idézések czimén: az bizonynyal meg fog győződni, hogy az én kimutatásom nem volt tulzott, s hogy itt az Atheneummal oly szerződést kötöttek, mely a magyar államnak sok százezer forintig való megkárositásával van egybekötve.

Elein nem akarták beismerni, most már midőn a tagadásnak helye nem lehet, azt mondják, hogy nem lehet a dolgon segiteni, mert az Atheneummal kötött szerződés által kötve van a kormány keze 1877-ig. — Lebetett volna biz azon segiteni, ha az államra káros szerződést nem octroyálták volna a többség által az országra, s ez által az előnyös kibontakozás utját el nem zárták volna.

A hivatalos lap ugyan most megkisebbedett, az ma már csak egyszerüleg a hivatalos hirdetések és rendeletek tárává devalválódott, de ezáltal nem devalválódott a hirdetésekből és előfizetésekből befolyó roppant jövedelem, csak hogy azt a szerencsés Athenaeum rakja el, sőt a lap átalakitása is neki szolgál előnyére, a mennyiben a lap kiállitási költségei kevesbedtek. Én bevallom t. ház, hogy a hazai ipar elősegitésének meleg barátja vagyok, de a nyomdaiparnak ily módon való elősegitését még se helyeselhetem, mert helyzetünk nem olyan, hogy százezreket tüzhessünk ki nyomdai ösztöndijakra, főleg akkor, a midőn arra csak egy kiváltságos vállalat pályázhat. No de ott van a szerződés, mely ez ügyet noli metangere-fele gyümölcsé teszi, azonban van e lapnak oly rovata, hol még is meggazdálkodhatunk valamit s igy legalább a veszett fejszének a nyele megkerül ez a szerkesztési kiadásokra előirányzott 9000 frt. A „Budapesti Közlöny" soha se volt szerkesztve, most épen semmi nemü szerkesztési müvelet elő nem fordul, mert a készen bejövő hirdetéseket és rendeleteket egyszerüen csak össze kell állitani, mit két 1000—1000 frttal dijazott egyén kényelmesen elvégezhet s igy szállásbérrel együtt 3000 frt e czélra tökéletesen elégséges lenne; de ha még tul nagylelküek akarunk is lenni s ha a volt szerkesztőségi személyzetnek végkielégités czimén akarunk is 8 évi édes mit sem tevéséért valamit juttatni: akkor is tul bőven elégséges a különvéleményben preliminált összeg, s azért én erre adom szavazatomat.

Tisza K. belügyminiszter kijelenti, hogy az Athenaeum a hivatalos hirdetésekért fizetést nem kap; továbbá, hogy a mennyivel kisebb most a lap kiállitási költsége, az nem a nyomda, de az állam javára esik és ez annak az indoka, hogy fedezet czimén a közlönyre 65,500 frt helyett 87,548 frt van felvéve. — Magáról a régibb időben kötött szerződésről nincs mit szólnia, ami a szerkesztőségi költséget illeti, beismeri, hogy 9000 frt helyett elég lenne 7000 fr, de tekintve azon tudományos férfiura, ki a szerkesztést vezeti, ily levonásra magát indittatva nem érzi. — A többség elfogadja a tételt változatlanul.

A budapesti önkéntes tüzoltóegylet segélyezésére 5000 frt; a fővárosi rendőrség átalányára 427,850 frt; előre nem látható költségekre 10,000 frt vita nélkül megszavaztatik.

Fedezetül. Betegápolási költség-téritményből 63,412 frt, a külföldön ápolt magyarországiak ápolási költségeinek megtéritése 475 frt, tébolydák bevételei 70,736 frt, osztrák s horvát lelenczházi magyar gyermekek tápdijai utáni téritmények 25,000 frt, a nemz. szinház jövedelmeiből 24.300 frt, a hivatalos lap jövedelme 87,548 frt, a fővárosi rendőrség átalánya 420,0000 frt, különféle bevételek 200 frt minden észrevétel nélkül megszavaztatik, valamint a nyugdijakra előirányzott 606,888 frt is.

Rendkivüli szükséglet. Igazoló bizottságokra az előirányozott 7376 frt vita nélkül elfogadtatik,

Az egészségügyi tanács költségeinél 1800 frttal:

Irányi Dániel: A statisticai adatok azt mutatják, hogy Magyarországon a halandóság igen nagy. Reménylem, hogy azon törvény, melyet a t. belügyminiszter ur javaslata szerint hihetőleg el fog fogadni a képviselőház, ezen halandóságnak sok okát el fogja enyésztetni. Fog azonban azontul is maradni egy, melyet semmiféle törvény nem képes elenyésztetni, és ez népünknek egészségtani szabályokban való ismeretlensége, pedig e bajon segiteni kell. Én azt gondolom, hogy ha valamint más országokban, ugy nálunk is, népszerü elemi közegészségtan szerkesztetnék a miniszterium által, és az részint az iskolákban, részint és különösen a felnöttek oktatásánál basználtatnék, ezen bajnak nagy részét szintén képesek lennének elenyésztetni. A t. kormánynak módjában áll, hogy egy ily mindenesetre igen rövidke közegészségtant szerkesztessen és azt az iskolákba behozza.

A másik tapasztalat, melyet a statisticából merittünk az, hogy nálunk különösen a gyermekek közt rendkivül nagy halandóság és főleg a dajkáknál a nagyobb városokból kiadott gyermekek között. Francziaországban az ily gyermekekre hivatalos felügyelet gyakoroltatik a községek elöljárói által. Az én tudomásommal nálunk ily felügyelet nincsen. Én tehát bátor vagyok arra is felkérni a t. belügyminiszter ur figyelmét, hogy akár saját hatás körében, akár ha szükséges törvény utján is az általam jelzett bajon segiteni méltóztassék.

Tisza K. belügyminiszter szerint mindkét eszme érintve van a közegészségügyi tjavaslatban, mely továbbá a dajkaságban levő gyermekek felügyeletét illetőleg is szigoru, részletes intézkedéseket foglal magába. — A ház a tételt megszavazza.

A karhatalmi költségekre felvett 8000 frtnál **Simonyi** Ernő épen azon szempontból, hogy a karhatalmi költségek, ha rendesen évről-évre elő fordulnak, azokat a miniszterium természetesen a rendes költségvetésbe fogta volna bevenni épen ugy, mint a lelenczek és a tolonczok köitségeit, a melyek száma meghatározva nincs, de a melyek rendesen előfordulván a rendes költségvetésbe tétetnek, ő ugymond, és azon képviselő társai, kik a különvéleményt beadják, azt találják, hogy a karhatalmi kiadások a rendkivüli költségvetésbe indokolva nincsenek és hogy azok ennélfogva törlendők; mert ha e tekintetben rendkivüli kiadások előadják magukat, a miniszter póthitel kérése által segithet, addig pedig, amig a póthitel megadatik, saját felelősségére intézkedhetik. A többség változatlanul elfogadja a té-telt,] valamint a földteherm. sorsjegyek kiiratására felvett 200 frtot és a földtehermentesitési alapból az igazoló bizottságok költségeinek megtéritésére 7576 frttal előirányzott rendkivüli fedezetjárulékot. Ezzel a belügyminiszterium költségvetése letárgyaltatott.

Holnap 10 órakor ülés; tárgyai a pénzügyi és a közlekedési miniszteriumok költségvetésének tárgyalása.

Ülés vége 2 órakor.

Hibaigazitás. Irányi tegnapi beszédében egyik mondatból egy egész sor kimaradván, ezennel az egész mondatot kiigazitva ujra közöljük:

„Akkor, midőn országszerte inség uralkodik, midőn polgártársaink, választóink nagy része alig tud betevő falat kenyeret szerezni, akkor, uraim, mi, a nép képviselői, a nép fillérein gazdagon teritett asztalhoz üljünk, s öblös kristály poharakból franczia pezsgőt igyunk, midőn a nép emberének kancsójába könyek hullanak!"

Külföld.

Két görög miniszter vád alá helyezéséről és elfogatásáról tettünk nemrég rövid távirati jelentést s most bővebben elmondhatjuk e nagy feltünést okozott lépés indokait, melyek abból állanak, hogy Valasopulos közoktatási miniszter a megürült argosi érseki széket megbizott ügynökök utján valóságos áruba bocsátotta. Egyik pályázó 8000 drachmát és különféle ékszereket, a másik 10,000 drachmát ajánlott neki; a miniszter habozott egy ideig, mignem egy harmadik pályázó Nikopulos igazságügyminisztert kereste fel s 10,000 frankot tett le asztalára, ki természetesen legott ez utóbbit tartotta legérdemesebbnek az argosi mitrára és nem kevéssé elcsodálkozott, midőn Vallasopulos kollegájánál a leghevesebb ellenállásra talált, mely azonban megszünt, mihelyt a ravasz pályázó a közokt. minisztert is 10,000 frankkal lepte meg s igy argosi érsekké lett. — Nem sokára a messenai érseki szék ürült ismét meg. Ez alkalommal már karöltve járt el a két miniszter. Közvetitőt küldöttek a jelöltekhez, kik közül az egyik 10, a másik 11 és a harmadik 15 ezer drachmát ajánlott s természetesen ez utóbbi lett a győztes, mivel azonban a kölcsönvett pénzt a zsidónak visszafizetni elfeledte, törvényszék elé került. Hasonló volt az eljárás az elisi, patrasi és a cephaloniai érseki székek betöltésénél, mely utóbbiért egyik pályázó 12,000 drachmát, később ismét 8000-et és azonfölül az ügynöknek 3000-et fizetett. — Mindez nyilvánosságra jutott s az illetők fogságba vettettek. — Az exminisztereket f. hó 12-én hallgatta ki a kamara igazságügyi bizottsága. A tárgyalás esti 10 óráig tartott, melyen vádlottak szeplőtlen előéletükre hivatkozva az ellenök felhozott vádakat elleneik koholmányának mondották. A tárgyalás végével mindketten átadattak a rendőrfőnöknek. A nép bántalmazó és szidalmazó kifakadásokkal fogadta a foglyokat.

A felkelő területek osztrák megszállására vonatkozólag mint emlitettük egy czikk jelent meg közelebb a londoni „Times" hasábjain, mely most egész terjedelmében előttünk feküdvén eme bővebb részleteket adhatjuk belőle: Herczegovinát csak egy idegen megszálló hadsereg mentheti meg a végveszélytől: mert a török csapatok nem képesek elnyomni a lázadást s a szultán csapatait a tél tökéletesen meg fogja ott a hegyek közt semmisiteni, miért is ugy védené meg a porta legjobban érdekeit, ha minél gyorsabban visszavonna csapatait Herczegovinából s interventiónak engedne helyet, a mi nem uj dolog Törökországban; mert Syriában franczia s 1854-ben a dunafejedelemségekben osztrák csapatok állitották helyre a békét. És Ausztria nem tehet jobbat, mint hogy ismételje az 1854-ki politikát. A porta természetesen protestálna és eleinte vonakodnék visszavonni csapatait; de egy oly állam, mely csak a felmondástól függ, határozottan felszólitandó, hogy ne vesztegesse azzal az időt, hogy ragaszkodik a függetlenséghez. Az interventiónak a nagy hatalmak beleegyezésével kell történnie, melyek nézetünk szerint be fogják látni, hogy az egy szükségesség. E munkát Ausztriának kell magára vállalnia, mert határos a fölkelt tartománynyal és mert leginkább birja annak bizalmát. Ausztriának nincsenek nagy dicsvágyó tervei és nincsenek a hóditásra forditható felesleges erői. Más felől erkölcsileg jogositva van az interventióra, mert nagy müveltségü állam. Határozzák el gyorsan magokat Bécsben a cselekvésre, mert nincs veszteni való idő.

Táviratok.

Bécs, nov. 23. A községtanács elhatározta, hogy kérvényt intéz a reichsrath mindkét házához azon kérelemmel, hasson oda minden rendelkezésére álló módon, hogy a hadsereg létszáma az állam és a község érdekében az állampénzügyek erejének megfelelő mérvben leszállittassék.

Bécs, nov. 23. A reichsrath mai ülésében Schönerer interpellálja a hitfelekezeti bizottság elnökét mennyire haladtak a polgári házasságra vonatkozó tjavaslat és Fuxnak a jezsuiták kiüzését tárgyaló javaslata tárgyalásával. Hopfen elnök kijelenti, hogy meg fogja kérdeni a bizottságot. Ezután a bélyegtörvény tárgyaltatott le a 14. §-ig. — Az ülés végén Sturm és társai inditványozzák, mozditsa elő a kormány a magyar határtól Csehországon át Bajorországba menő vasut épitését.

Sz.-Pétervár, nov. 23. A „Petersb. Journal" az angol „Observer" egyik czikkére, mely megjegyzé, hogy ha Törökország és az északi hatalmak közt ellenségeskedések törnek ki, avagy ha Herczegevinát Ausztria vagy Oroszország megszállja, Anglia Stambulba küldendő hajóhaddal fog közbelépni, — azt mondja, hogy ez akademiai dissertatió, mert sem az északi hatalmak támadásának, sem a megszállásnak eshetősége nem forog fen s egyedül az összes nagyhatalmak közreműködése mellett gondolható valamely elhatározó lépés.

Bécs, nov. 23. Hitelrészvény 199.— — Angol-osztrák 99.60. — Galicziai 202.— — Lombard 108.— — Államvasut 291.— — Trámvay 84.—. — Rente 69.65 Hitel sorsjegy 163.50. — 1860. 110.80 — Napoleond'or 9.09— 1864. 136 — Arany 5.35— — Ezüst 104.50 — Frankfurt 55.30 — London 113.40. — Porosz pénzutalvány 63 25. — Únio-Bank 79.— — Török-sorsjegy 32.—. — Ált. épitő-bank 9.— — Angol épitőbank 20 50. Magyar földhitel —.—.

A hivatalos lapból. Kitüntetések: Herbert Gábor követségi tanácsos a 2. oszt. Medjidierend, Zaluski Károly gr. köv. tanácsos a svéd királyi északcsillag rend, Adelburg Gy. konsuli titkár a 4. oszt. Medjidie-rend és Herga Frigyes konsul a 4. oszt schwarzburg-hgségi érdemkereszt viselésére nyertek engedélyt.

Kinevezések: Jónás Sándor debreczeni p. ü. fogalmazó a kolosvári tvszhez jegyzővé, Vajna Viktor brassói joggyakornok a medgyesi tvszhez aljegyzővé, — Lázár Aurel szegedi tvszéki aljegyző a deézsi tvszékhez jegyzővé neveztetett ki s Berde István s.-sz.-györgyi tvszéki jegyző Braslóba helyeztetett át.

Ujdonságok.

A főváros 1876-ki költségvetését ma folytatólag tárgyalta a főv. pénzügyi és gazdasági bizottság. Az uj városligeti munkálatok folytatásáról szóló rovatnál Vécsey inditványozza, hogy a 32700 frtnyi tételből töröltessék 25,000 frt. Inditványozza továbbá, hogy a bizottság a közgyülésnek oly értelmü előterjesztést tegyen, hogy az ily luxuskiadásokat a viszonyok járulásáig be kell szüntetni. A bizottság Szitányi pótinditványával, hogy t. i. a munkálatok beszüntetése csak 1876-re történjék, elfogadta Vécsey inditványát. A viziórák beszerzésénél Markus inditványozza, hogy mivel ezen órák oly roszak, hogy a valódi vizfogyasztást nem mutatják ki, e tételt egészen törölni kellene, bár ez a beszedendő illetékekkel teljesen fedezve van. A bizottság elhatározta, hogy mig jobb viziórák nem lesznek, addig viziórák egyátalán ne alkalmaztassanak. Az évenként ujból engedélyezendő határozatlan összegü segélyekből 4000 frtot törültek, ugy hogy a tétel 2800 frta apadt le. — A bizottság ekkor a törléseket számbavéve látta, hogy eddig 67600 frtot törölt. — s hogy még 88000 frtnyi deficit áll fen. Ennek eltávolitása felett tanácskozván, Szentkirályi két módot lát: vagy a kiadásokból ennyit törülni, vagy a bevételeket ennyivel emelni. A házbérkrajczárokat magasabbra emelni nem lehet. Tehát a regale jövedelmet kell szaporitani. Vécsey szintén ez értelemben nyilatkozik. De mivel oly függőben levő jövedelmet most nem lehet figyelembe venni, javasolja a 66-ik főrovatban a vegyes előre nem látott kiadásoknál, melyek 100000 frttal vannak felvéve, 70000 frtot törülni, mely által a deficit 19000 frtra esik le. E 19000 frt pedig fedezetét találja a vadakra kivetett fogyasztási adóban és a luxusadóra kivetett községi pótlékban. — Ezzel a budget tárgyalás befejeztetett. Az előterjesztés kidolgozására egy bizottság neveztetett ki, melynek elnöke Kada tagjai: Vécsey, Szentkirályi, Márkus.

A fővárosi községi alapnál mutatkozó 155,283 frtnyi fedezet-hiány pótlására a főv. tanács 1876-ra a következő uj adókat vette fel: a bor minden akója utan az eddig fizetett 21 kron felül még 11 kr; ebből várható 41,000 frt; a főváros határában termelt sör minden akója után az eddigi 1 frton fölül még 30 kr; ebből várható 48,000 frt. Idegen határból behozott sör minden akója után az eddigi 1 frton fölül még 50 kr; ebből várható 35,000 frt. A még hiányzó 31,283 frt pedig a vadak és szárnyasállatokra kivetett adókból fedeztetnék. Ily formán a községi alap egész deficitje megszünik. Azonban a pénzügyi és gazd. bizottság e hiányt adóemelés nélkül csekély összegre reducálta a kiadások megszoritása által.

A magyar tudományos akadémia ülésén, melyet a II. osztály legközelebb tartott, Nagy Iván az utolsó Árpádházi királyok trónfoglalásáról, Halasi Károly pedig az utolsó 25 év alatti nemzetgazdaságunkról tartott felolvasást.

Sport. A Rákoson vasárnap tartott három rendbeli lóversenyről az udvar a modenai herczeg halála miatt távol maradt, de a delnők közül ott volt Metternich herczegnő, hercz. Auersperg Anna és ifjabb gróf Almásy Kálmánné. Kün voltak báró Wenckheim és Simonyi miniszterek, továbbá gr. Bellegarde tábornok, gr. Szapáry László altábornagy, stb. A futtatás az „asszonyságok dijá"-val kezdődött s első lett a gr. Szapáry Iván Cendrillonja (lovagolta a tulajdonos), második a gr. Eszterházy Miklós „Ostreger-Fauteil" csikaja (lovagolta szintén a tulajdonos). A „Sikversenyen" (gr. Hunyady Kálmán tiszteletdija) Blaskovich Ernőnek gr. Szapáry Iván által lovagolt „Gyönyörü"-je letfél hosszal első; második a gr. Esterházy Miklóstnak gr. Bombelles K. által lovagolt „Peter Simple"-je. Végül az akadály-versenyre (500 frt ért. tiszteletdij, oszlopokon nyugvó khinai gyertyatartó) első lett a gr. Szapáry Iván „Black Flag"-ja, (lovagolta a tulajdonos); második a Mocsonyi Géza „Lousiá"-ja (lovagolta Beniczky Gábor). Ez utóbbi versenyben Gerard kapitány, (ki a gróf Esterházy Miklós „Huntsmann Sister"-jét lovagolta) lebukott, arczzuzódást szenvedt s két foga is kitört. A kapitány azonban már estére jobban lett, ugyhogy a kaszinóban vacsorálhatott.

Az ujpesti kikötőröl azt hiresztelték a napokban, hogy eliszaposodott, s a hajók a télen nem fognak benne állomásozhatni. Az illetékes hatósági közegek vizsgálatot tartottak és meggyőződtek, hogy a legujabb átmetszéseknél csakugyan hatolt be homok, és ezek táján csakugyan van iszap, de ezt az akadályt könnyü lesz elháritani. Máskülönben a kikötő legnagyobb része teljesen jó karban van, a vizállás a legkielégitőbb. A dunagőzhajózási társaság saját hajói részére már ki is jelölte a helyeket, hogy annak idején oda visszavonulhassanak.

Férjcsere. Egészen hiteles forrás után közöljük e kis történetkét. Lakik fővárosunkban egy Pollák nevü uri ember, kinek házas életét 5 és fél év óta nem zavarta meg semmi s ha netán nehezére esett volna valami, az csupán az lehetett, hogy neje nem ajándékozá meg őt utóddal. Rövid idő előtt kettecskén épen az asztalnál ülnek a házastársak, a midőn a nő könnyek között bevallja férjének, hogy ő ennek barátját szereti, miért is kéri férjét, hogy váljanak el egymástól. A férjnek első teendője barátjához rohanni, sőt megkérdezni, valjon válás esetében elveszi-e nejét, s miután erre igenlő választ nyert, sőt ez utóbbi tanuk közt egy szerződést is aláirt, mely szerint a nő jövőjét biztositja, Pollák az elválást nejétől kieszközölte, a második lakodalom megtartása pedig 3 hó mulva lőn határozva. Neje e feletti örömében össze vissza csókolta volt férjét, s csak arra kérte engedné meg neki, hogy ezentul is szerethesse, hanem azért mint halljuk, jövendő férjéveli esküvője 14 nap mulva fog megtartatni.

Rövid hirek. Az angol társalgó klub a téli időszakban estélyeket tart a Hungariában. — **Az állat és növényhonositó társaság** küldöttségének megigérte a földmivelési miniszter, hogy az állatkertben felállitni szándékolt házinyul telep költségei fedezéséhez lehetőleg hozzá fog járulni. — **Az eperjesi jogakadémián** a birói államvizsgát 86-an tették le; egy visszavettetett. — **A király** Pister Izsák bártfai lakosnak 100 frt, a n. megyeri ág. ev. egyháznak pedig 200 frt segélyt adományozott. — **Sajátszerü öngyilkosságot** követett el Debreczenben egy Bozóki János nevü 16 éves ifju; a szerencsétlen édes anyja fejfájára akasztotta fel magát. — **Az első kath. egyetemet** mult hó 15-én nyitották meg Francziaországban. Egyelőre csak a jogi fakultás rendeztetett be, melyen a hallgatók száma eddigelő 33. — **Keszthelyen lóvonatu vasut** épitésére nyert engedélyt Vértessy István odavaló ügyvéd. — **Mulattató látvány** tárult el nap a lánczhidon járókelők előtt, hol egy financz kivont karddal hajtott maga előtt nehány juhdarabot. — **A budai társaskör** közelebbi estélye látogatott volt, a szinelőadás sikerült s az utána következő táncznál is csak az volt a baj, hogy — éjfélutáni 2 órán tul nem tartott. **Eötvös b. szobrához** Huszár adolf szobrász az eredeti szobor colossalis mérvében mellszobrot készitett, melyet a napokban önt le gypszben. — **A lipótvárosi államgymnasium** disztermének falfestményekkel diszitésére Than és Lotz festészeink tervezetet nyujtottak be a közoktatási miniszteriumhoz.

Tudatjuk a tisztelt olvasó közönséggel, hogy **Pétery Károly** kitünő könyve a **„Jezsuiták"**-ról, szerkesztőségünkben még mindig megszerezhető 1 frtjával. Megrendelések a legnagyobb készséggel teljesittetnek.

Közgazdaság.

Gabnaüzlet. Budapest, nov. 23. Effectiv buzában ma a kinálat csekélyebb volt a vételkedv valamivel javult. Ennek folytán az irány valamivel kedvezőbb; eladatott 3000 mázza tegnapi árakon rozs és árpa szintén megtartotta árát; tengeri szilárd, zab lanyha.

Határidőre üzlet nem fordult elő, s a következő árak névlegesek maradtak. Buza nov.—deczember 4.45—4.50, tavaszra 4.90—4.95, zab nov.—deczemberre 2.35—2.37½, tavaszra 2.57—2.59, tengeri, bánsági, május—juniusra 2.70—2.71, magyar, május—juniusra 2.55—2.57.

Értéktőzsde. A frankfurti esti tőzsdéről érkezett magas árfolyamok az előtőzsdén élénk hangulatot keltettek, osztr. hitel részvények mindjárt kezdetben 198½ vásároltattak, később 198-ra hanyatlottak, de zárlatkor ismét 201-ig emelkedtek, municzipalis részvények 17.25-ön vásároltattak. Ezen hause által a contremine nehány hive fizetésképtelenné vált, az összegek azonban jelentéktelenek és zavart nem is keltettek.

A déli tőzsdén igen szilárd hangulat uralkodott, bankértékek lényegesen emelkedtek, befektetési értékek azonban nem változtak. Helyi értékekből gőzmalom részvények voltak magasabb árfolyamokkal keresettek, valuták és váltók valamivel hanyatlottak. Osztr. hitel-részvények 201.50. magy. hitel részv. 107-ig, magy. földhitel részv. 64.75-ig emelkedtek, municzipalis részv. 16.25-re hanyatlottak, takarék és hitel részvények 68—66.50-en vásároltattak, pesti kereskedelmi bank részvények 794.800-on vásároltattak. Gőzmalmokból: molnárok és sütők 260 on; „Henger" 800-on voltak keresettek, I. budapesti gőzm. részv. 690-en vásároltattak. Pesti közuti vasut részvények 202-ön. Haza bizt. részv. 67-en. Pesti biztositó részv. 36-on vásároltattak. Magy. vasuti kölcsön 99.50—90.75-ön jegyeztettek, magyar sorsjegyek 76½-en kerestettek.

Külföldi váltókból: London 113.30 on. Páris 45.05, 45.10-en, valutákbókból pedig: 23 frankos aranyak 9.09 en, ezütt 105-en keltek.

Idöjárás. Hideg mogorva idő, szürke havas jellegekkel; légmérséklet reggeli 7 órakor + 1.7 C.

Az alföld-fiumei vasut nagyvárad-eszéki részének igazgatósága tudatja, hogy vonalain f. év decz. 1-től fogva a téli menetrend lép életbe.

A magyar keleti vasut 1875. évi november hó 21 én kisorsolt másodkibocsátásu elsőbbségi kötvényeinek első és második kisorsolása alkalmával e következő kötvények huzattak ki: 51795 87490 41975 39249 45042.

Kivonat a „Budapesti Közlöny"

(nov. 23-iki számából.)

Arverések: T.-Szele (Czegléd) jan. 22. febr. 23. Rutkay Sándor 1709 frtrs becsüit ingatlanai. — Debreczen jan. 14. febr. 14, Ágoston János ingatlanai. — Décs (Szarvas) dec. 2. Dobossy Béla ingóságai — Arad decz. 31. jan. 31. Moldoványi Jánosné háza és beltelke. — Báda nov. 30. Teinil Mária országuton levő fele rész ház és telke. — Szt.-Kis-Szabadja decz. 27. jan. 27. Leitold Ambrus szőleje. — Bpest jan. 12. márcz. 16. Kernstok Mária conti utczában levő 22740 frt értékü háza. — Eger decz. 10. jan. 14. Szlammer Ferenczné ingatlanai. — N.-Fajkürt decz. 20. jan. 20. Matéffy László ingatlanai. — Lőcse decz. 23. jan. 24. Balogh Antal káposztás földje. — Priboj (Rimaszombat) decz. 6. Csech János ingatlanai.

Felelős szerkesztők:

Csávolszky Lajos és Szederkényi Nándor.

KÖZLEKEDÉS.

Gyorsvonatok.

Budapest indulás 7.50 reggel
Bécs érkezés 2.12 délután 9.29 este.
Bécs indulás 3.15 délután
Budapest érkezés 10.05 este 6.35 reggel.

Gyorsvonatok a gőznajókhoz csatlakozással.

Bécs) éjszaki vasp. indulás 3.53 délután
Bécs) állam „ „ 3.43 „
Budapest indulás 10.40 este.
Szeged „ 2.34 reggel) kedd
Temesvár „ 5.19 „ és
Báziás érkezés 8.50 „) szombat
Báziás indulás hétfő és péntek 6. este.
Temesvár „ „ „ 9.42 este.
Szeged „ kedd és szombat 1.32 reggel.
Czegléd „ „ „ 5.29 „
Budapest „ „ „ 7.50 „
Bécs) érk. állam vasp. kedd és szombat 1.56 d. u.
Bécs) „ éjsz. vasp. „ „ 2.08 d. u.

Személyvonatok.

Bécs indulás 8.45 reggel 8.20 este.
Budapest érkezés 5.56 délután 6.06 reggel.
Budapest indulás 6.57 délután 7.05 reggel
Báziás érkezés 8.46 reggel 10.29 este.
Baziás indulás 6.05 este 3.30 reggel.
Budapest érkezés 8.12 reggel 7.49 este.
Budapest indulás 9.15 reggel 9.25 este.
Bécs érkezés 6.09 délután 6.03 reggel.
Bécs indulás 7.40 reggel 5.50 este
Ujszőny érkezés 1.22 délután 11.13 éjjel.
Ujszőny indulás 2.42 „ 3.55 reggel.
Bécs érkezés 7.50 este 8.44 reggel.
Valkány ind. 3.21 d. u. | Perjámos ind. 8.25 reg.
Perjámos érk. 6.06 d. u. | Valkány érk. 11.10 d. e.
Jassonova indulás 4.48 reggel 8.12 reggel.
Oravicza érkezés 7.15 reggel 9.54 reggel.
Oravicza indulás 5 délután 7.08 este.
Jassenova érkezés 6.38 délután 8.53 este.
Oravicza indul 10.30 délelőtt.
Oteyerdorf érkezik. 1.55 délután
Steyerdorf indul 2.45 délután
Oravicza érkezik 5.57 délután
Tótmegyer indul. 1.45 délután
Surány érkezik 2.15 délután.
Surány indul 12. 45 délután.
Tótmegyer érkezik 1.10 délután.

Magyar királyi államvasutak.

Budapest indulás 3 délután 8.45. este.
Losoncz indulás 8.02 este 4.42 reggel.
Ruttka érkezés 1.11 éjjel 1.52 délután.
Ruttka indulás 12.48. éjjel 4 délután.
Losoncz indulás 4.17 reggel 1.09 este.
Budapest érkezés 11 délelőtt 8.57 reggel.
Sólyom indul 10.19 este.
Beszterceb. érkezik 11.46 éjjel.
Beszterczebánya indul 8.08 este.
Sólyom érkezik. 9.15 este
S.-Berzencze indul 9.25 délelőtt.
Selmecz érkezik 12.12. délután.
Selmecz indul 4.25 délután.
G.-Berzencze érkezik. 6.22 délután.
Miskolcz indulás 1.45 délután 5 délután.
Fülek érkezés 7. este 12.50 éjjel.
Fülek indulás 6.50 reggel 7.50 este.
Miskolcz érkezés 11.37 délután 6.45 reggel.
Budapest indulás 7.30 reggel 12 délben 10.30 éjjel.
Hatvan „ 9.36 „ 3.22 délután 1.51 „
Miskolcz érkezés 1 délután 8.45 este 7.10 reggel.
Miskolcz indulás 1.25 „ 7.50 reggel 10. éjjel
Hatvan 4.52 délután 1.35 délután 3.34 reggel.
Budapest érkezés 6.50 este 4.25 délután 6.30 reg
Vámos-Györk indulás 3.15 éjjel 12.19 délután.
Gyöngyös érkezés 3.50 éjjel 12.54 délután.
Gyöngyös indulás 1.30 éjjel 9.28 reggel.
Vámos-Gyö. érkezés 1.59 éjjel 9.57 reggel.
Füzes-Abony indulás 6.10 este 5.53 reggel.
Eger érkezés 9.13 este 5.53 reggel.
Eger indulás 2.04 délután 11.37 éjjel.
Füzes-Abony érkezés 2.49 délután 12.22 éjjel
Hatvan indulás 6.21 reggel 5.25 délután.
Szolnok érkezés 9.44 reggel 9 este.
Szolnok indulás 5.06 reggel 12.47 éjjel.
Hatvan érkezés 8.45 „ 4.29 reggel.
Zákány indulás 6.30 reggel 3.45 délután
Zágráb érkezés 9.35. „ 8.10 este.
Zágráb indulás 5.05 délután 7.50 reggel.
Zákány érkezés 8.25 este 12.15 délben.
Károlyváros indulás 12.20 délután.
Fiume érkezés 9.25 este.
Fiume indulás 6. reggel.
Károlyváros érkezés 2.25 délután.

Déli-vasuttársaság.

Budapest indulás 7.15 reg. 10.45 délelőtt 9.45 este.
Pragerhof érk. 5.22 délután 4.57 reggel 8.20 regg.
Pragerhof indulás 9.35 reggel 6.45 este 10.05 éjj.
Budapest érkezik 1.87 este 6.05 reggel 4.56 d. u.
Kanizsa 10.55 éjjel 5.45 reggel 2.15 délután.
Bécsujhely érk. 7.13 reg. 12.46 d. u. 3.35 d. u. 0.07 este.
Bécsujhely ind. 10.10 d. e. 1.35 d. u. 8.20. este 9.50 este.
Kanizsa érkez. 10.33 délelőtt 10.18 éj. 4.37 reggel
Kanizsa indulás 5.18 reggel 2·35 délután.
Barcs érkezés 7.58 reggel 6.23 este.
Barcs indulás 12.08 éjjel 10.48 délelőtt.
Kanizsa érkezés 3.19 reggel 1.21 délután.
Székes-Fehérvár indulás 10.18 délelőtt 12.éjj
Ujszőny érkezés 2.42 délután 3.55 reggel.
Ujszőny indulás 2.33 „ 11.37 éjjel.
Székes Fehérvár érkezés 5.54 délután 2.58 éjjel.
Zágrab indulás 10.05 délelőtt 8.45 este.
Károlyváros érkezés 12 délben 10.10 éjjel.
Károlyváros indulás 5.10 reggel 2.35 délután
Zágráb érkezés 7 05 reggel 4.25 délután.
Sziszek indulás 4.58 reggel 5.43 „
Steinbrück érk. 10.49. d. e. 3.15 d. u. 11.10 éjjel.
Steinbrück indulás 4 reggel 4.40 délután.
Sziszek érkezés 9.50 délelőtt 9.53 este.
Fiume indulás 5 reggel 6.30 este.
Szentpéter érkezés 8.23 reggel 9.53 este.
Szentpéter indulás 2.15 éjjel 8.45 este.
Fiume érkezés 6.13 reggel 12.1 éjjel.
Zákány indulás 6.48 reggel.
Báttaszék érkezik 3.44 délután.
Báttaszék indulás 3.37 reggel.
Zákány érkezik 12. délben.

Tiszavidéki vaspálya.

Budapest indulás 7.30 reggel 6.26 este.
Debreczen indulás 3.51 délután 4.30 reggel.
Kassa érkezés 11.52 éjjel 6 este.
Kassa indulás 5 reggel 6.20 délelőtt.
Debrecen indulás 12.42 délután 10.12 éjjel.
Budapest érkezes 8·31 este 8,40 reggel.
P.-Ladány indulás 2.35 délután 5.10 éjjel.
Nagyvárad érkezés 4.27 „ 5.21 reggel.
Nagyvárad indulás 11.22 délelőtt 9. este.
P.-Ladány érkezés 1.43 délután 11.45 éjjel.
Budapest indulás 7.30 reggel 626 este.
Arad indulás 3.56 délután 6 reggel.
Temesvár érkezés 5.46 este 8.35 reggel.
Temesvár indulás 10.17 délelőtt 5.55 este.
Arad indulás 12.30 délután 9.10 este.
Budapest érkezés 8.31 este 8.45 reggel.

Vágvölgyi vaspálya.

Pozsony indulás 7.30 reggel 1.31 d.u. 6.30 este.
Nagyszombat érkezés 9.12 d. e. 3.38 d. u. 8.42 é
Nagyszombat indulás 6.15 reg. 1.23 „ „ 6.23 est.
Pozsony érkezés 7.57 reggel 3.30 d. u. 8.35 éjjel.

Magyar északkeleti vasut.

Szerencs indulás 9.05 délelőtt 3.59 délután
S.-A.-Ujhely indulás 11.30 délelőtt 5.44 este.
M.-Sziget érkezés 9.29 éjjel 5.36 reggel
M.-Sziget indulás 6.55 reggel 9 24 éjjel.
S.-A. Ujhely indulás 5.45 este 9.21 délelőtt.
Szerencs érkezés 7.48 este 11.02 „
Debreczen indulás 4.12 délután 4 reggel.
Királyháza érkezés 12.31 éjjel 10.03 délelőtt.
Királyháza indulás 3.19 reggel 2.56 délután.
Debreczen érkezés 11.50 délelőtt 9.07 este.
Batyu ind. 3. 12 délután. | Munkács ind. 11.49 d. e.
Munkács érk. 4.23 d. u. | Batyu érkezés 1 d. u.
S.-A.-Ujhely indulás 6.09 este 8.57 reggel.
Kassa érkezés 9.44 éjjel 12.13 délután.
Kassa indulás 5.11 reggel 1.51 délután.
S.-A.-Ujhely érkezés 8.56 reggel 5,30 este.
Ungvár indulás 12.11 délután.
Nyiregyháza érkezik. 6.46 délután.
Nyiregyháza indulás 3.20 reggel.
Ungvár érkezik. 4. 10 délután.

Első erdélyi vaspálya.

Arad indulás 1.20 reggel 4.19 délután.
Gyulafehérvár érkezés 4.51 délután 2.55 éjjel.
Gyulafehérvár indulás 10 délelőtt 12.52 éjjel.
Arad érkezés 8.02 este 11.46 délelőtt.
Piski ind. 3.01 délután. | Petrozsény ind. 7.10 reg
Petrozsény érk. 7.22. est. | Piski érkezés 11.52. d. e.

A magyar keleti vasut.

Nagyvárad indulás 5.07 délután 6.18 reggel.
Kolozsvár „ 11.21 éjjel 8.45 reggel.
Brassó érkezés 1.30 délután 6.10 reggel.
Közlekedik csak hétfőn s csütörtökön.
Brassó indulás 2.10 délután 7.30 este.
Kolozsvár érkezés 4.25 reggel 4.40 délután.
Közlekedik csak kedden és pénteken.
Nagyvárad érkezés 10.55 délelőtt 8.32 este.
Kocsárd indulás 3.20 reggel.
M.-Vasárhely erkezik. 5.45 reggel.
M.-Vásárhely indulás 10.05 éjjel.
Kocsárd érkezés 12.26 éjjel.
Kis-Kapus indulás 6.55 reggel 9.40 éjjel.
Nagyszeben érkezés 9.05 reggel 11.40 éjjel.
Közlekedik csak hétfőn és csütörtökön.
Nagy-Szeben indulás 5.40 délután 3.40 reggel.
Kis-Kapus érkezés 7.50 este 5.35 reggel.
Közlekedik csak szerdán és szombaton.
Tövis indulás 9.05 délelőtt 11.46 éj. 4.15. délut.
Gyulafehérvár érk. 9.45 d. e. 12.26 éjjel 5 d.
Közlekedik csak hétfőn és csütörtökön.
Gyulafehérvár ind. 10.10 éjj. 3.19 reggel 8. d.
Tövis érkezés 10.50 éjjel 3.57 reggel 8.40 d. e.
Közlekedik csak szerdán és szombaton.

Alföld-fiumei vaspálya.

Nagyvárad indulás 5.05 délután 9.11 délelőtt
Eszék érkezés 10.23 délelőtt 11.20 éjjel.
Eszék indulás 5 délután 3 reggel.
Nagyvárad érkezés 9.10 délelőtt 7.15 este.
Eszék indulás 5.35 reggel 10,55 délelőtt.
Villány érkezes 7.17 reggel 1.11 délután.
Villány indulás 11.32 délelőtt 10 éjjel.
Eszék érkezés 1.14 délután 2.19 éjjel.

Mohács-pécs-barcsi vasut.

Mohács indulás 5 délután 6.20 reggel.
Barcs érkezés 12 éjjel 10.40 délelőtt.
Barcs indulás 8.08 reggel 6.41 este.
Mohács érkezés 12.20 délután 12.39 éjjel.

Magyar nyugoti vasut.

Székesfehérvár indul. 9.37 reggel. 12.19 éjjel
Grácz érkezik 8.18 reggel 5.53 d. u. 7.53 reg.
Grácz indul 6.40 reg. 9.37 d. e. 7.57 d. e.
Székesfehérvár érk. 5.40 d. u. 3.18 éjjel.
Kiscell indulás 9.26 délelőtt.
Szombathely érkezés 11.26. délelőtt.
Szombathely indulás 12.58 délután
Kis-Czell érkezés 3.8 délután.
Székesfehérvár indulás 9.37 délelőtt.
Szombathely érkezés 4.57 d. e.
Szombathely indul 7.10 regget.
Székesfehérvár érk. 4.49 d. u.
Szombathely indulás 11.56 d. e.
Grácz érkezés 5,53 d. u.
Grácz indulás 9.20. délelőtt
Szombathely érk. 4.47 d. e.
Győr indulás 8.9 reg. 4.46 délután.
Kis-Czell érkezés 12.43 délben 8.35 este
Kis-Czell indulás 2.44 délután 6.26 reggel
Győr érkezés 6.23 este 9. 39 délelőtt.

Kassa-oderbergi vasut.

Kassa indulás 5 reggel 12.45 délután.
Ruttek indulás 2.44 délután 1.40 éjjel.
Oderberg érkezés 6.30 este 5.25 reggel.
Oderberg indulás 7.30 este 11 délelőtt.
Ruttek „ 2 éjjel 4.15 délután.
Kassa érkezés 4.43 délután 3.50 reggel.
Kassa indulás 6.30 este 5.50 reggel.
Eperjes érkezés 8.02 „ 5.36 „
Eperjes indulás 4 délután 215. éjjel.
Kassa érkezés 5.30 este 3.10. reggel.

Eperjes-tarnowi vasut.

Eperjes indulás 2.45 d. u. | Orló ind. 4.33 reg.
Orló érkezés 6.10 este. | Eperjes érk. 8.15 reg.

Első magyar gallicziai vasut.

Legenye-Mihály indulás 7.44 este.
Przemysl érkezés 6.13 este 6.20 reggel.
Przemysl indulás 9.02 este 8.34 „
Legenye-Mihály érkezés 4.26 délután.

Hampel Győző,

Budapesten, nagy (3) korona-utca 16. sz.

(Hampel-féle ház),

árjegyzéke.

Napiárak vámfontonként = ½ Kilo.

Czukor, legfinomabb	24½	kr.
„ finom	24	„
„ Pilet	23½	„
„ törve	26	„
Kávé, Caracuya, halvány	70	„
„ Zanzibar, sötét	74	„
„ Portorico, zöld	79	„
„ Ceylon, igen finom	80	„
„ Cuba, legfinomabb	85	„
„ „ valódi Bordeaux	88	„
„ Mocca válogatott	82	„
„ Arany Jáva	95	„
„ Pörkölve jó	82	„
„ „ vegyiték: Moc. Cuba, Jáva	105	„
Rizs, Aracan majdnem törmelék-mentes	9	„
„ Rangoon, legfinomabb	10	„
„ olasz, **Fioretton**	12	„
„ „ fényes	14	„
„ „ „ non plus ultra	18	„
Árpakása minőségként . . . 25, 22, 20, 16 és	10	„
Stearin gyertya 6-as és 8-as	50½	„
Salátaolaj legfinomabb	50	„
Dara	14	„
Mandola édes	54	„
Mazsolaszőlő	36	„
Háziszappan	22	„
Keményitő jeles minőségü	22	„
„ legfinomabb Tullanglais	18	„
Szilva valódi török	16	„

Valódi francia pezsgőborok.

Veuve Clicquot, Ponsardin	3 frt 85	kr.
L. Roederer Carte blanche	3 frt 85	kr.
Heidsick & Comp. Monopole	4 frt —	kr.
Moët & Chandon crém rosé	3 frt 90	kr
Delbeck & Cie	2 frt 75	kr.
B. D. Pol & Cie	2 frt 75	kr.
Gustave Gibert	2 frt 50	kr.
De Villers, rosé	2 frt —	kr.
Fe. d Bart & Comp.	2 frt —	kr,

Szulini viz.

25 és 60 palaczk ládákban	6 frt 25	kr.
5 láda	30 frt 50	kr.

Az árukat kivánatra bérmentve a házhoz küldöm.

Cukrot csak egész süvegben szállitok, a többi árukból mérek legkevesebb egy vámfontot, melyből 112 font 100 bécsi fontnak felel meg.

Üzleti helyiségem hétköznapokon délelőtti 8—12, délután 2—7 óráig van nyitva.

Vidéki megrendelések utánvétel mellett a legnagyobb gonddal teljesittetnek.

Hampel Győző,

123 Budapesten, nagy (3) korona-utca 16. sz.

☞ Az összes cikkek védjegyemmel ellátvák. ☜

Gyógyszerek:

biztos eredmény, ezernyi bizonyitványokkal kimutatva

NEUSTEIN FÜLÖP,

gyógyszerész „zum heil. Leopold" Bécsben, Stadt, Ecke der Planken- und Spiegelgasse,

a t. c. közönségnek **valódi gyógyszerek egész sorozatát** ajánlja melyek még mindig s akár orvosok, akár magánosok által használtattak, **minden esetben** kitünőknek bizonyultak, ezek mindinkább **fokozott használatáról** a meggyógyultak részéről beküldött **ezernyi bizonyitványok** tanuságul szolgálnak; ennélfogva azokat **jó lelkiismerettel** mindenkinek ajánlhatjuk.

Szt.-Erzsébet cukrozott vértisztitó labdacsai könnyen hashajtó, vértisztitó s egészen ártalmatlan, különösen hatályosak az altesti szervek minden betegségeiben, váltólázban, mellszervek bajaiban, bőrbetegségekben, szembajokban, agyvelő-, száj-, gyermek- és nő-betegségekben s minden **dugulásban,** mint a legtöbb betegségek bizonyos kutforrásában.

Kérjük a sz. Erzsébet cukrozott labdacsait tisztán megnevezve kérni, mert fentebbi hatással csak épen e labdacsok birnak. A ki egyszer a sz. Erzsébet labdacsokat használta, az többé más hasonló szereket nem fog venni és csak a cukrozott sz. Erzsébet labdacsai mellett marad s ezen szert tovább is ajánlani fogja. — 8 dobozból álló egy csomag, 120 labdacscsal, csak **1 frt.**

Mellnedv, pillanatnyilag enyhit minden köhögést és mellfájdalmat. **70 kr.**
Sárgarépa-cukorkák, kitünő enyhitő- és nedvesitőszerek. **10** és **20 kr.**
Tüfenyö-labdacsok, minden fogfájást azonnal megszüntetnek. **25 kr.**
Balsam Gérome, egyetlen szer fagyás ellen. **60 kr.**
Tüfenyö-Szivarkák, fuldoklás és mellbajok ellen 25 db. **1 frt.**
Menthin, az egészség fentartására. A legjobb szer émelygés, gyomorfájás, hasmenés, fogfájás stb. ellen, övszer ragályos betegségek ellen. Néhány csepp elégséges a javulás előidézésére. **50 kr.**
Hasonszenvi kávé, kitünő ital gyengélkedő gyermekeknek, fontja **40 kr.**
Golyvakesz, kitünő hatásu szer golyvás nyakuaknak **70 kr.**
Köszvényszesz, csodahatásu köszvény és csus ellen **70 kr.**
Párisi tapasz, tyukszem és minden seb ellen, **35 kr.**
Leehofer-balzsam. 35 kr.
Foggyöngy, valódi angol, a gyermekek nehez fogzása ellen. **2 frt.**
Tanid-kenőcs, hajhullás ellen. **1 frt 35 kr.**
Choral perlé, almatlanság, Migräne ellen stb. **2 frt.**
Keleti hölgypor, legfinomabb fehér és rózsaszin, egy doboz **60 kr.**
Hajkorpa eltávolitására **El benito 1 frt 80 kr.**
Szörirtószer 2 frt 60 kr.
Injection Cadelle, hugycső- és fehérfolyás ellen **frt 60 kr.** A hozzátartozó könyvecske 50 kr. minden egyéb tanacsot nélkülözhetővé tesz.
Gardien, legjobb óvszer ragályos betegségek ellen. **1 frt 50 kr.**
Narancs- és citrom-essencia, a legjobb szer jó citrom- vagy naranesviz azonnali készitésére. Minden üveg 75 poharat tartalmaz **1 frt.**
Oreillion, egyedüli szer nehézhallás és fülbetegség ellen. **70 kr.**
Dr. Fremont önsegélye, valódi biztos szer férfigyengeség ellen. **2 frt.**
Storax-Crame, biztos szer bőrhintések, sömör, szeplő stb. ellen. **84 kr.**
Antisploma, kitünő szeplő- és orrvörösség ellen **1 frt 40 kr.**
Marburgi lázcsöppek, csalhatatlan szer láz ellen. **1 frt 60 kr.** és **60 kr.**
Antisiutin, kipróbált szer láb- és honalj-izzadtság ellen és a kellemetlen szag eltávolitására **50 Kr.**
Rhumin, a legjobb szer minden nátha ellen. **70 kr.**
Pulcheria, legjobb szépitőszer, finomitja a bőrt, **30** és **1 ft 50 kr.**
Salicylsav-Szappan, legolcsóbb és legjobb szappan, dbja 25 kr.
Fog-dagasz, a fogak önmaga által eszközlendő betapasztására. 40 kr.
Kárpáti növényolaj, vörös és fehér. **40 kr.**
Aeowroot, gyermek-tápszer szelencéje **4 frt.**
Gróf Tranféle vértisztitópor, utasitással **1 frt 40 kr,**
Sachets d'iris. 75 kr.

Az ismert különlegességek, u. m.: **Romershausen szem-essencia. 1 frt 50 kr.**, **tömöritett svájci tej. 50 kr. Dr. Gölis emésztöpora 84 kr. Anatherin-szájviz** Popp-tól **1 frt 40 kr. Liebig huskivonata** ½ font **84 kr. Dr. Faber-féle Puritas. 1 ft. Dr. Pfeffermann fogpastája 1 ft 25 kr. Pctt rezedagöndoritó** haj-kenőcse **1 frt 50 kr. Dr. Brown hajfentartó kenőcse**, szőke, barna, fekete. **1 frt. Dr. Heider** fogpora 35 kr. mindenkor fris minőségben kaphatók.

Továbbá valódi angol és francia **illatszerek**, minden szagu, latja 28 kr.

Van szerencsénk a t. c. közönséget egyuttal illatszerek, szappanak, hajkenőcsök stb. nagy raktárunkról értesiteni, a legkitünőbb minőségünk, az első párisi és londoni házaktól melyek a **bécsi világkiállitáson legtöbbnyire érdeméremmel** lettek kitüntetve és mégis olcsóbbak mint a vidéken, különösen dr. **Collmann hajfestőszere**, minden szinben, egy évre elégséges 3 frt, aranyszőke 10 frt, a haj előbbi szinét a legrövidebb idő alatt helyrealliitja. Ajánljuk még a 1873-ki bécsi világkiállitáson haladási éremmel kitüntetett **francia csokoládékat**, fontja 60 krtól 3 frtig, **orosz theát**, fontja 4 frt ¼ fontot elegáns szelencében 1 frt. — Valamint mindenféle gyógyászati müszerek, mint fecskendők, allöveti fecskendők; kötelékek stb. a legolcsóbban. Szétküldünk illatszer-szekrényeket 1—10 frt: Csokoládé- és francia cukorkakat 1—10 frt; nagysámu fogkefék és egyéb mosdószerek. Kérjük a t. c. közönséget bizalmaért, minden kérdezősködésre azonnal válaszolunk. Minden használatban levő különlegességet Párisból, Londonból és Berlinből raktárunkban tartunk, **minden megrendelést** Párisból, vagy az itteni piacról, üzérdij nélkül az eredeti árak mellett az eredeti számla szerint eszközlünk. **Vidéki megrendelés készpénz vagy póstai utánvét mellett** a megrendelés vétele után rögtön teljesittetik. A csomagolás saját kiadásunk szerint számittatik: a legcsekélyebb küldemény 1 frt értékü. **Nagybani vásárlók** jelentékeny árengedésben részesülnek.

Főraktár, ez összes gyógyszerészi és illatszerészi különlegességekből **Budapesten, Török József** gyógyszerész urnál, király-utca 7. sz.

Dr. Handler Mór

orvos-, sebésztudor, szülész és szemész

gyógyit gyökeresen fényes és tartós siker **biztositása** mellett mindennemü

titkos betegségeket

1) az **önfertőzésnek** minden következményeit, ugymint

magömléseket,

az **ingerlékeny gyengeséget**, az **ondófolyást**, különösen a

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt);

2) **hugycsőfolyásokat** (még oly idülteket is), a **nemzőrészek bujakóros fekélyeit** és **másodrendü bujakórt** minden alakjaiban és elcsufitásaiban;
3) **hugycsőszüküléseket:**
4) friss és idült nyákfolyásokat **nőknél**, az ugynevezett **fehérfolyást**, és az onnan eredő

MAGTALANSÁGOT;

5) **börkiütéseket;**
6) a **hugyhólyag betegségeit** és mindennemü **vizelési nehézségeket.**

Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és estve 7 órától 8-ig.

Lakik: Pesten, belváros, kigyó-utcza 2-ik szám a. kigyó- és városház-utcza sarkán. (Rottenbiller-féle házban) I. emelet, bemenet a lépcsőn.

☞ **Dijjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszerek megküldetnek.** ☜

26

Főnyeremény 200,000 frt,

legkisebb nyeremény 190 ft.

Folyó évi deczember 1-én 1875

történik a kormány által alapitott s biztositott cs. kir. 1864. évi jutalomdij-kölcsön nagy huzása **120 millió 983.000 frt.** összegben.

A kölcsön nyeremények közt, a következő nagy nyeremények foglaltatnak: **200.000** frtjával, — **150,000. 50,000 25,000, 20,000, 15,000, 10,000, 5,000, 2000, 1000, 500** s. a t. forintjával, és **195** frt minden kihuzott sorsjegy legkisebb nyereménynyel.

Semmi másféle kölcsön-sorsjáték nem nyujt oly nagy nyeremény-előnyöket, mint ez, s **mindenkinek alkalom** adatik, csekély betéti összeggel a **200,000** frt. megnyerhetésére.

Egy sorsjegy ára sorzat- s nyerszámmal 2 frt, 3 sorsjegyé 5 frt, 7 sorsjegyé 10, 15 sorsjegyé 20 frt. o. é. bankjegyekben.

Megrendelések, a pénzösszeg beküldése mellett, gyorsan, lelkiismerettel s bérmentve eszközöltetnek; minden megrendelőnek a sorsolási hivatalos alapterv mellékletetni fog, valamint felvilágositással szolgálandunk s a végbement huzás után a nyereménylajstrom minden részvevőnek ingyen küldetik meg, s a nyeremények azonnal kifizettetnek. A megrendelések közvetlen az alólirt kereskedői házhoz intézendők.

Breycha J., M./m. Frankfurtban, (Pestalozzistrasse 8.)

171

A háztartás és konyha számára

ajánljuk a következő gyakorlati cikkek dus választékát:

☞ **Uj petroleum főzőkészülékek,** oly sikeres találmány mely czélszerűsége, veszélytelensége, a tüzelés olcsósága és kényelmes használhatóságánál fogva hivatva van, általános használatba jönni. Egy edénynek szolgáló készülék frt. 3.60, 5.40, 7.30, két édénynek 6.60, 9.50, 12 frtig, s a hozzá való fazékakat, burgonya-, thea-, tejfőzők 60 krajczártól 2 forintig.

☞ **Comfort kávéfőző gőz-gépek,** vagyis a borszeszszel használható gépek legtökéletesebbjei, melyek alig tiz percz alatt készitenek kitünő kávét.

1	2	3	4	6	8	10	12 csésze feketének
frt 5.80	6.70	7.50	8.50	9.70	11.—	12.80	15.60 darabja.

Szinte ilyenek **tejforralóval egybekötve,** melyekkel a reggelit az asztalon tökéletesen el lehet késziteni:

1	3	6	8 csésze feketének
10.50,	13.50,	16.50,	19 frtig.

Chinai (alpacca) ezüst evőkészletek gyári raktára,

melyeknek részletes árjegyzékével és rajzaival kivánatra szolgálunk.

Kitünő kávépörkölők, borszeszszel használhatók: ¼ ½ ¾ 1 fontnak frt 3.— 3.80 4.50 5.75.

Asztali csengetyük nyomó-készülettel 1.80, 2.—, 2.50, 3, 4—8 frt, közönséges 40, 75 kr., 1 frt, 1.50—2 frtig.

Franczia istálló-lámpás, tüzmentes szilárd készitmény olajnak, 3 nagyságban frt. 1.70, 2.40, 2.90.

Asztali kések és villák csont, ébenfa, sat. nyelü angol és steyer készitményü nemei, tuczatja 4.50—15 forintig.

Esernyő-állványok vasból különféle kiállitású elegáns nemei 4, 5, 6.50, 15 forintig.

Angol szénvasalók jó szerkezetü két neme 3.50 és 4 frt.

Zsebben hordható angol borszesz-lámpa, uton mint aháznál előnynyel használható 1 frt 40 kr.

Amerikai dugaszoló gépecske palaczkok légmentes bedugaszolásához 1 frt 80 kr.

Piège perpetuel souricière, folyvást önmagától felállitódó **egérfogó** 1 és 1 frt 80 kr.

KERTÉSZ és EISERT Budapesten, Dorottyautcza 2. sz.

Raktárunk kimeritő, rajzokkal ellátott árjegyzékével szivesen szolgálunk.

☞ Irásbeli megbizások utánvét mellett gyorsan eszközöltetnek.

Nem csak szinlelt végeladás!

Miután az üzlet ki nem elégitő volt a miatt

chinaezüst árú-gyárunkat

végkép feloszlatjuk, kénytelenittetve vagyunk pompás chinaezüstből álló gyártmányainak tömeges készleteit a leggyorsabban, sokkal a kiállitási áron alul elárusitani. Ennek próbatételeül szolgáljon a nagy árjegyzék — mely kivánatra ingyen küldetik — következő kivonata.

Leszállitott árak:

	ezelőtt	most		ezelőtt	most
6 db. kávés kanál	fl. 3.50	fl. *1.40*	1 db. vajtartó	fl. 5.—	fl. *2.—*
6 „ evő kanál	„ 7.50	„ *2.70*	1 pár gyertgyatartó	„ 8.—	„ *3.—*
6 „ asztali kés	„ 7.50	„ *2.70*	6 „ étszer-rács	„ 5.—	„ *2.50*
6 „ asztali villa	„ 7.50	„ *2.70*	1 db. czukorfogó	„ 2.50	„ *1.—*
1 „ leves kanál	„ 5.—	„ *2.30*	1 „ theaszürö	„ 1.50	„ *—.60*
1 „ tejés kanál	„ 3 50	„ *1.50*	6 „ csemege kés	„ 6.—	„ *2.50*
1 „ czukortartó	„ 14.—	„ *8.—*	6 „ csemegevilla	„ 6.—	„ *2.50*

Továbbá diszes tálcák, kávé- és theakannák, asztalékek, girandolok, czukorszórók, tojástpatack, fogtisztitótartók, ecet- és olajtartók és más efféle czikkek bámulatos olcsó áron.

☞ **Különösen megjegyzendő:** ☜

6 db. evőkanál
6 „ villa
6 „ kés
6 „ kávéskanál

mind a 24 darab együtt egy diszes tokban: 24 frt helyeit csak 9 frt 50.

Ugyanez britannia ezüstből mind a 24 darab diszes tokban **csak 6 frt 50.**

Megrendelések a vidékről postai utánvéttel **pontosan** és lelkismeretesen teljesittetnek.

Megrendelési czim: **Preis E.**

207 **Bécsben, Rothenthurmstrasse 16. sz.**

Lampel R. könyvkiadásában

Budapesten IV. vácziutcza 12.,

megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Paedagogiai munkálatok: I. **A tanitó az iskolában.** Rövid utmutató miként lehet a népiskolában jó egyelmet tartani és helyesen oktatni. Tanitók és tanitójelöltek számára. Hazai viszonyaink s a népoktatási törvény kellő tekintetbevételével kidolgozta néh. *Környei János* kir. tanácsos és tanfelügyelő. Harmadik *Vajdafy Géza* tanár által átnézett kiadás. A n. m. k. vallás és közoktatási ministeriumtól ajánlott mü. N. 8drét 194 lap. Füzve, 1 frt 20 kr.

Paedagogiai munkálatok: II. **Nevelés- és oktatástan** alapvonalai. Képezdék számára és magánhasználatra. Irta néh. *Varga János* Nagykőröis lyceumban nevelés és bölcsészettanár, a m. t. akadémia tagja. Tartalom: Bevezetés. — Testi nevelésben. — Értelmi nevelés. — Oktatástan. — A módszertan. — A kedély nevelése. — Az erkölcsi nevelés — A vallásos nevelés. — Fegyelemtan. — N. 8dré. 176 lap. Füzve, 1 frt 20 kr.

A

KOMLÓKERTBEN

Parragh Gábor borcsarnoka

legjelesebb **hegyi borainkból**: Tokaj-Hegyaljáról, Somlyóról, Neszmélyről, Badacsonyból, Egerből Visontáról stb.;

izletes s házias magyar konyha

ebédre és vacsorára;

a fővárosban **egyetlen egy magyar daltársulat** és jeles **nemzeti zene** kedélyes szórakozást és félvezetet nyujtani ajánlkoznak a n. é. közönségnek

VODIANER F.

budapesti nyomdatulajdonosnál, (IV. megyeháztér 9. sz.) megjelent

az

ORSZÁGOS TÖRVÉNYEK

és az összes

MINISTERI RENDELETEK

hivatalos kiadása,

és ugy nála mint minden hiteles könyvkereskedő által kapható:

Az orsz. Törvények 1873. évi kiadásai:

Országos Törvénytár (Corpus Juris). Ára kötve teljes pld.	2 frt	60	kr.
Törvények gyüjteménye 8-dr. egy kötetben kötve teljes pld.	1 „	60	„
„ „ diszesen kötve	2 „	60	„
Törvények gyüjteménye (olcsó kiadás községek számára)	1 „	20	„
„ „ zsebkiadás, finom velinpapiron	1 „	60	„
„ „ diszesen kötve	2 „	60	„
„ „ tót nyelven (I—XXVI. t. cz.)	1 „	—	„
Landesgesetze	1 „	60	„
Magyarországi Rendeletek-tára, 8-dr, egy kötetben füzve	3 „	—	„

Az orsz. Törvények 1874. évi kiadásai:

Országos Törvénytár (Corpus Juris) Ára kötve teljes péld.	2 „	40	„
Törvények gyüjteménye 8-dr. egy kötetben teljes pld.	1 „	50	„
„ „ diszesen kötve	2 „	30	„
„ „ olcsó kiad. községek számára	1 „	10	„
„ „ zsebkiadás finom velinpap.	1 „	40	„
„ „ zsebkiadás diszes kötésben	2 „	—	„
Landesgesetze	1 „	40	„
Magyarorsz. Rendeletek-tára egy 8-dr. kötetben	4 „	—	„

Az orsz. Törvények 1875-ki kiadásai:

Országos Törvénytár (Corpus Juris) előfizetés a második 25 ivre, Budapesten 2 frt, postán küldve	2 „	80	„
Törvények gyüjteménye 8-dr. I.—XLV. t. cz. egy füzetben	1 „	80	„
diszesen kötve	2 „	60	„
„ „ (olcsó kiad. községeknek) I—XLV. t. cz. 1 kötetben	1 „	30	„
„ „ zsebkiadás I.—XLV. t. cz. egy füzetben	2 „	—	„
diszesen kötve	2 „	80	„
Rendeletek Tára I., II. és III. füzet egyenkint	— „	50	„
Landesgesetze-Sammlung I. II. III. Heft (I—XXXVII. G. A.) je	— „	50	„

Külön kiadások füzetekben:

1874. VIII. t. cz. és **Ministeri-rendeletek a métermérték behozataláról**, ábrákkal	— „	50	„
Ugyanaz német és horvát nyelven egyenkint	— „	50	„
1874. évi XXXIV. t. cz. ügyvédi rendtartás	— „	20	„
1874. évi XXXV. t. cz. a királyi közjegyzőkről	— „	30	„
Ugyanaz német nyelven	— „	30	„
1874. Szabályrendelet: fogházak és börtönök kezelése (börtönügy)	— „	60	„
1874. Birói ügyviteli szabályzat (rovatozott mintákkal.)	1 „	20	„
1875. VII. t. cz. a földadó szabályozásáról	— „	20	„
Ugyanaz német és **román nyelven** egyenkint	— „	20	„
1875. a m. k. föld-, ipar- s keresk. minister szabályrendelete „a mértékhitelésités körül követendő eljárás részleteiről" az összes mintákkal	— „	50	„
Ugyanaz német nyelven	— „	50	„
1875 Kereskedelmi Törvény (zsebkiadás)	— „	80	„
Ugyanaz német nyelven (zsebk.)	— „	80	„
1875. Bélyeg-, illeték- és adótörvények (XIX—XXX. t.cz. zsebk.)	— „	50	„
1875. Stempel-, Gebühren- und Steuergesetze (XIX—XXX. G. A.)	— „	50	„
1876. Méter-Zsebnaptár füzve 30 kr., kötve	— „	50	„

Budapest, 1875. Nyomatott Vodianer F.-nél.